

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-betűs betűsor egyezér 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyilatkozat ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 23.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérolk: Kormányválság.
Gyors szavazás.
Hogy lett miniszter Polónyi?
A Keglevich-Hencz párbaj a Táblán.
Bűnügyi regény.
Tárca: A kellemetlen fürdővendég.
Írta: Tristan Bernard.

Kormányválság.

Arad, január 22.

Az emberek már majdnem megnyugodtak a képtelenségben, fásultan nézték a lehetetlenséget és nem bánták, akármennyire szűz ártatlan is Polónyi Géza, a mikor váratlan fordulat bontja ki a függetlenségi párt tegnap esti értekezletén örökre lecsomózott, a nyulijhozám szent pecsétjével lezárt aktákat. *Wekerle* Sándor miniszterelnök Bécsbe készül s magával viszi *Andrássy* Gyula gróf és — hír szerint, talán, esetleg — *Polónyi* Géza lemondását. Még ha a leghivatalosabb formában fogják megerősíteni Polónyi lemondását, akkor se fogjuk kitörülni ezeket a közbevető szavakat: Aki olyan vasmarokkal kapaszkodik az oly nehezen, oly meseszerűen és annyi pikantériával kipanamázott bársonyszékhez, akit a többség minden poklokon keresztül is meg akar tartani, az még egy fél perccel a fölmentő királyi kézirat aláírása előtt is be tud kapaszkodni valamely fátyolos, automobilruhás szalmaszálba s meg tudja magát menteni.

Az első rés az ellenzék nélkül, diadalhabban született kormányon, amelyet a nemzet a tenyeréből etetett bizalommal. Az első válsága az új korszaknak, amely a közélet megtisztulásának jelszavaival vette át, diostelen elődöktől, Magyarország történetét. A közélet megtisztulása... Amikor a politikában Schönberger Béla báróné a döntő személyek közé lebben; a mikor Beke Erzsébet foglalkozását az igazságügyminiszterével együtt emlegetik; amikor a miniszteri tárcákhoz a főhadsegéd „barátságát élvező” hölgyek juttatják az erre áhító férfit; amikor az igazságügyminiszter a legszennyesebb vádak alól házi orvosok és más összeköttetések által kicsiholt magánlevelekkel buvik ki; amikor... Nos, a folytatás nélkül is megállapítható: akkor már nagyszerűen, vakító fényesen kitisztultak az erkölcsök.

Most már azonban elmúlt az elmékedések ideje: döntő események állottak előtérbe.

Az első esemény: *Andrássy* Gyula gróf lemondása. Az az ember, akinek személyén, becsületén épült a kibontakozás, megy — *Polónyi* miatt. Az események kikerülhetetlen következménye volt ez a távozás. *Andrássy*, az a miniszter, aki ugynevezett államférfiúi szükségéből se tudott soha hazudni, vagy görbén cselekedni, régtől fogva érezte rosszul magát annak a kollégájának társaságában, akinek neve a szemérmetlen hazudozás, a furfangos letagadás és a semmitől vissza

nem riadó becstelenség gyűjtő szava lett. A függetlenségi párt tegnapi határozata azután döntővé lett. A belügyminiszter, aki a bihari szolgabírók apró ajándékait se türte el, az igazságügyminisztertől elvárta, hogy a nagy sápok és szemétturkálások vádjá alól bíróság előtt tisztázza magát. Ezt a nézetét nyíltan hangoztatta a kormányban és azon kívül. A függetlenségi párt tegnap azonban megtette magát *Polónyi* legfőbb ítélőszékének s *Polónyi* fölmentette. Ezzel *Polónyi* nemcsak a független bíróság ítélkezése elől vonta el, hanem — ami súlyosabb hiba — a koalíció elől is, mert attól lehetett tartani, hogy a koalíció egyéb részében esetleg nem fognak olyan szófogadóan esküdni a legártatlanabb miniszter ragyogó becsületessége mellett. S a mentő-akcióban benn volt *Wekerle* miniszterelnök keze is, — s ezzel *Andrássy* álláspontja, hogy a *Polónyi*-ügy bíróság elé kerüljön, elbukott. *Andrássy* hamar kész volt az elhatározásával. Magánérdekek nem vezették a kormány-székhez, nem is kötik oda. Lemondott.

És vele együtt — állítólag, hír szerint, talán, esetleg — lemondott *Polónyi* Géza igazságügyminiszter is. A legnagyobb eltelenségei között is lesznek, a kik nihetetlenül házard fogadásokat ajánlanak arra, hogy *Polónyi* mégis megmarad. Valami óriási, megfoghatatlan, megsejthetetlen rejtély van a mögött, hogy a kormány ezt az embert minden áron meg akarja tartani. Ha azoknak a vádakra, amelyeket

A kellemetlen fürdővendég.

Írta: Tristan Bernard.

St.-Denis vicomte huszonkétéves mult amikor az édes apja így szólt hozzá:

— Most pedig, Viktor, utoljára figyelmeztetek, hogy hagyd el a házam. Itt neked többé keresni valód nincs.

St.-Denis Viktor egy ideig még könyörgőre fogta a dolgot. Hiszen az öreg herceg annyiszor fenyegette meg őt így, sőt még szigorubban is. És azért az utolsó percben az öreg mindig engedett.

Ezuttal azonban úgy látszott, hogy *Viktornak*, a könnyelmű *Viktornak*, aki már kétszáz és harmincezer frank értékig hamisított váltókat az apja nevére, nem volt szerencséje.

Az öreg herceg engesztelhetetlen volt és fiát kitette a házból. Még csak azt sem engedte meg, hogy az anyjától elbucsuzzék.

Viktor estefelé hagyta el az apai házat, zsebében egy sous nélkül.

Mikor az utcára ért, úgy érezte magát, mintha fejen költintották volna, kábultnak és ostobának.

Vagy negyedóra hosszat ödöngött össze-vissza.

— Na, most jól nézünk ki, — gondolta magában.

Azután elkezdett gondolkodni. Azon töprengött, hogy hová menjen.

— A legjobb lesz, ha *Léonie*hez megyek. — határozta el végre magát. — Neki elpanaszolhatom a bajomat.

Léonie azonkívül, hogy a huszonkétéves *St.-Denis* szeretője volt, igen csinos, huszonkilencéves párisi asszonyka.

Apja nyugdíjas vasuti hivatalnok volt, aki szerény járadékából az ének-konzervatóriumban taníttatta leányát. A konzervatórium egy vizsga-előadásán ismerte meg őt *Desjardius*, aki szintén a járadékaiból élt, csak hogy sokkal másképpen, mint *Léonie* atyja. *Desjardius* évjáradéka megközelítette az ötvenezer frankot és miután jóval túl volt az ötvenen, értető volt, hogy megkérte a szegény nyugdíjas leányának kezét és az is érthető volt, hogy a szegény nyugdíjas örömmel adta lányát a gazdag tőkepénzeshez, aki még a második császárság idején uzsorázta össze tekintélyes vagyonát.

Ez az asszony volt a fiatal *St.-Denis* kedvese.

Amikor *Viktor* elpanaszolta baját, *Léonie* talán örült is neki.

— Ez a fiu most teljesen tőlem függ, — gondolta magában.

Azután megvizsgáltatta vicomte-ot és néhány napra segélyt ajánlott neki:

— Csak egy hétre, *Viktor*. Amig kibékül az öreg herceggel, — szölt az asszony.

És *Viktor* — az ember huszonkétéves korában nem szívesen hal éhen — elfogadta a segélyt. Türte, hogy az asszony fizesse ki a lakását, a szabószámláját és készpénzkölcsöntől sem riadt vissza, ha a játékban letört.

Igazágtalanok volnánk azonban, ha azt mondanók, hogy *Viktor* mindezt szívesen tette. Érezte helyzetének lealázó voltát, amely annál keservesebb lett, mentől inkább kezdett *Léonie* vénülni és mentől inkább vesztett az asszony abból a bájból, amely *Viktort* huszonkétéves korában annyira megejtette.

Könnyen elképzelhető tehát az a lelkiállapot, amelyben a huszonnyolcéves *Viktor* (mert már hat évig tartott ez a viszony) volt, amikor egy éjjeli kávéházban azt olvasta a *Gil Blas*-ban, hogy az öreg *St.-Denis* herceg nagybeteg.

És amikor öt nap mulva apja temetése után a közjegyzőhöz ment, hogy most már mint *St.-Denis* herceg felvegye a tekintélyes örökséget, *Viktor* elhatározta, hogy más ember lesz belőle.

A sok megaláztatás, ha nem is tanította meg dolgozni, de megtanította gondolkodni. Mindenekelőtt kifizette adósságait. *Léonie* nem fogadott el semmit és így a herceg ezt a pénzt a bukott nők felségélyezésére alakult otthonnak adta. Azután képviselővé választotta meg magát, szélső konzervatív és royalis programmal.

ellene a legteljesebb nyilvánossággal, az akták bizonyosságaival, a koronatanuk erősítésével terjesztenek, csak egy ezredrésze igaz; ha azok nem is lennének igazak, csak tápot fogott gyanúsítások; ha azokat nem képviselőik, nem a főváros volt polgármestere, nem a közéletben szereplő férfiak hangoztatnák, hanem egy hordár, egy szemeteskoosis, vagy — a kit Polónyi Géza még ezeknél is alantabb álló vá-
kinek tart — csak egy névtelen újságíró; — ha ezeket a csatornaszagtól áradó vá-
dakokat nem az ország igazságügyminisz-
tere ellen emelték volna, hanem egy főis-
pánra, képviselőre, vagy valamelyik kö-
zépszerű állami tisztviselőre: — annak
az embernek huszonnégy óra alatt el kel-
lett volna pusztulni a magánélet sivatag-
jába, eltemetkezni a hallgatás homokjába,
s évtizedes nirvánával veze elni büneiért.
Polónyi ellenben maradt, s talán most is
csak a formák okából mond le ha, set-
leg, stb. csakugyan lemond. Miért tartják
annyira vissza attól a sorstól, a melyet a
tények logikája követelne? A szolidaritás
az erkölcstelenségen túl nem terjedhet.
Az észére van szükségük? Ah, a „nagy
minisztium”, amelyet még születése előtt
kereszteltek így el, aligha állit ki ilyen
szegénységi bizonyítványt magáról. O lenne
a paktum legföltettebb titkainak letétemé-
nyese, s attól tartanak, hogy az elejtése
fölött való bosszúból mindent kikotyog?
Ez a paktum csakugyan tartalmazhat sok
kellemetlent a kormányra nézve; de sem-
míse lehet a kormányra nézve olyan
kompromittáló, mint az a tény, hogy Po-
lónyi Gézát tagjai közé számíthatja.

De a politika nyílt színén most nem-
csak ez a két esemény van. Andrassy le-
mondott, Polónyi Géza is. Annyi valószí-
nű, hogy csak az egyikük fog távozni.
Polónyi lemondása semmiesetre se fa-
kadhatott önkéntes elhatározásból, hanem
bizonyára legfelsőbb helyen változtatták
meg a függetlenségi párt tegnapi verdikt-
jét. Ha így van, Polónyi csakugyan visz-
szatérhet a Gschwindt-gyárhoz és a sze-
relem pöreihez. De az sincs kizárva, hogy
Andrassy megy, esetleg mindketten.

Miután pedig így társadalmi állását hely-
rehozta, azon gondolkodott, hogy a hercegi va-
gyont gyümölcsözővé tegye.

Megvásárolta egy tengerparti fürdőtelep
résztvényeit. A fürdőn szállókat építtetett, szer-
vezte a közlekedést, gondoskodott reklámról és
egy esztendő múlva az új, divatba jött für-
dő már szépen jövedelmezett a hercegi tulaj-
donosnak.

A múlt év nyarán történt, hogy Léonie,
akinek az orvosok sósfürdőt ajánlottak a hizás
ellen, abban a fürdőben akart lakást venni,
amelyik Viktor tulajdona volt.

Viktor, amint egy este átnézte az új ven-
dégek névsorát, ijedten olvasta az öv. Desjar-
dinsné nevét.

Azonnal magához hívatta az igazgatót:

— Ma valami öv. Desjardinsné érkezett
ide.

— Igenis, herceg ur.

— Nos, annak a nőnek rögtön felmondják
a lakást. Az asszony erkölcstelen életet él. Vi-
szonyt folytat a félvilággal.

— Nem hinném, herceg ur.

— Ön nem hiszi, de én bizonyosan tudom.
Nos, gondoskodják róla, hogy az asszony mi-
előbb eltűnjék innen. A mi fürdőhelyünk erős-
sége a jó hírnév és szigorú erkölcs. Én azon-
kívül konzervatív képviselő is vagyok. Mit szól-
nának politikai barátaim. Nos, ön értett. Az az
asszony holnap csomagol.

A két lemondással, a részleges kor-
mányválsággal együtt akuttá vált a koa-
lició válsága. Apró esetek révén mind
több-több vált le a szövötközött pártokat
összetartó műhabarcsból, a Polónyi-ügy
befejezetté tette a szétmállást. A függet-
lenségi párt föloldotta Polónyit nehéz bü-
neiért, ő vállalja érte a felelősséget; a
többi pártok, a melyek nem osztoznak ve-
le ebben, különválnak.

S ha nem most, ha nem közvetlenül
a Polónyi ügy kifejtése után, de előre-
láthatóan igen rövid idő alatt bekövetke-
zik az a kényszerűség, hogy a független-
ségi párt, mint többség maga veszi át a
kormányzást. Es hogy fog kormányozni?
Perszonál unióval? Onálló vámterülettel?
Magyar jegybankkal? Delegáció nélkül?
Magyar vezényszóval, mint *sine qua non*-
nal? Nem, legalább már most jövedőige-
tik, hogy a függetlenségi párt hatvanhe-
tesebb lesz, mint minden előtte élt és vele
egy időben élő pártok; hatvanhetesebb,
mint akkor, amikor hatvanhetességét a
vele koalícióban levő pártokkal mente-
gette. Ha különös lenne előtte: Polónyi
Géza, a nélkülözhetetlen, megtanítja rá.
Azok, akik elfogadták Polónyi ártatlansá-
gát, ezen a logikán beveszik a hatvan-
hetes negyvennyolcasságot is. Ez a jövője
annak a pártnak, amelynek multja Kos-
suth Lajos és Lányi Dániel nevéhez fű-
ződik, a jelene pedig Polónyi Gézához van
kötve . . .

Gyors-szavazás.

Az igazságügyi és a honvédelmi tárca.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

1907. január 22

A Polónyi-ügy izgat és foglalkoztat ma is
kizárólag. A teremben gyilkos érdektelenség
közben potyogtatják a bölcseségeiket a szóno-
kok, a folyosón pedig a tegnapi értekezlet rész-
leteiről beszélnek. Egyik képviselő elmondja,
hogy a tegnapi konferencia előtt néhány részt-
vevő ember odament Polónyi Dezsőhöz:

— Nos, Dezső, mit szól az öreg Lengyel
Zoltán vádjaihoz? Borzasztó dolog . . .

Polónyi fia erre rezignációval intett a jobb
kezével:

— Hiszen ha csak ennyi volna minden!
— mondta.

A függetlenségi pártkörben nyíltan beszél-
tek arról is, hogy Polónyiék már napok előtt
tudtak arról, hogy Lengyel Zoltán készül vala-
mire, mert Vázsonyi Vilmos minden lépését
figyeltették s így informálva voltak arról, hogy
Lengyel és Vázsonyi sokat érintkeznek egy-
mással.

Nagy érdeklődéssel várták a Házban An-
drassy Gyula grófot, aki tegnap az alkotmány-
pártban most már nyíltan dezavualta Polónyit
azzal, hogy nem igaz, mintha ő tudott volna a
báró Schönbergernéhez írott levélről. A belügy-
miniszter azonban eddig nem jött be a Házba.

Délfelé aztán beütött a szenzáció: az igaz-
ságügyi tárca költségvetését váratlan gyors-
sággal úgy általánosságban, mint részleteiben
elfogadták s Polónyi igazságügyminiszter még
a tárgyalás közben elhagyta a termet.

Ez a váratlan esemény nagy mértékben
meglepte a képviselőket, kitérültek a folyosóra,
ahol az a hír terjedt el, hogy Andrassy Gyula
gróf belügyminiszter beadta lemondását s hogy

Wekerle még a délután folyamán Bécsbe utazik
s magával viszi a miniszter lemondását. Egy
másik verzió szerint Polónyi is lemondott.

A képviselők csaknem valamennyien a fo-
lyosón tolonganak és a hirtelen bekövetkezett
kormányválság felett vitatkoznak, míg odabenn
az ülésteremben gyorsan letárgyalják és meg-
szavazzák a honvédelmi költségvetést is.

Részletes tudósításunk a következő:

(Az igazságügyi tárca.)

Justh Gyula elnök tíz órakor megnyitja az
ülést.

Lázár Zoárd, a mentelmi bizottság előadója
beterjeszti a bizottság jelentését Udvary Fe-
renc, Kovács Pál és Zanelle Richárd mentel-
mi ügyében.

Ezután rátérnek az igazságügyi tárca
költségvetésére.

Nagy Emil: Kifogásolja a mostani törvénye-
ket, amelyek alperest, ha aláírása hamis is, telje-
sen kiszolgáltatják felperesnek és a bizonyítás
költségeit, bármilyen nagyok legyenek is azok, az
alperessel fizettetik meg. Kifogásolja azt, hogy
míg a városi lakos számszáma a törvény nem
engedi elárvereztetni, a földműves ekéjét, sze-
kerét s egyéb szükséges eszközeit nem védi a
törvény. Foglalkozik a végrehajtási törvénnyel,
amely olyan rossz, hogy a furfangos embernek
a jogállamban valóságos *salvus conductus* biz-
tosít. A furfangos embereknek különben is
könnyű ilyen *salvus conductus*-okhoz jutnia.
(Nagy derűtség. Kossuth és Wekerle ránevet-
nek Polónyira, aki zavartan feszeng a he-
lyén, aztán szintén elmosolyodik.) Kívánja,
hogy a túlnagy hitbizományok célszerű módon
olcsó bérletekbe adassanak a kisbirtokosoknak,
akiknek lábai alól az alkalmatlannak bizonyult
parcellázási rendszer az utolsó darab magyar
földet is kirántja. Ha őseink annak idején el-
tudták törölni a nemesi jobbágyságot, töröljük
mi el a földművelő nép merkantil-jobbágyságát,
mely a kisbirtokost a takarékpénztárak rab-
szolgájává teszi. Az ujonnan alkotandó törvé-
nyeknek meg kell védeniök a kisbirtokosokat.
Kívánja az oszthatatlan birtokegység létesítését.
A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

(Polónyi és a Honvédelmi.)

Jankovich Marcel: Az ügyvédi rendtartás-
fogyatékoságáról szól s kívánja annak meg-
változtatását, mert az ügyvéd helyzete napról-
napra, tarthatatlanabb lesz. A bírói fizetésren-
dezéssel biztítani kell a bírói függetlenséget.
Üdvözli a minisztert, hogy a sajtótörvényt re-
formálni akarja. Az amerikai törvények azt
mondják, hogy a sajtószabadságot soha sem
szabad korlátozni.

Polónyi Géza igazságügyminiszter: De ott
lehet lincselni! (Derűtség.)

Jankovich Marcel: Kívánja, hogy a rágal-
mazás vétségét ne fogházzal büntessék, hanem
a rágalmozó fizessen kártérítést. (Helyeslés.)
Az új sajtótörvény legyen olyan, hogy a valódi
rágalmozók ne küldhessenek maguk helyett
strohmanokat a bíróság elé. Ha a miniszter
ilyen irányban akarja megcsinálni a sajtó re-
formot vele lesz a sajtó minden munkása és
vele lesz a parlament. (Éljenzés és taps.)

Elnök az ülést felfüggeszti.

(A többi szónok.)

Szünet után Novák Dániel: A szegény em-
bert az ág is huzza, a törvény is. A földadó-
kataszter nem áll arányban a magyar földvi-
szonyokkal.

Elnök: Ez a pénzügyi tárcához tartozik.

Felkiáltások: De ide tartozik!

Novák Dániel: Határozati javaslatot nyujt
be a végrehajtási törvény módosítása dolgá-
ban. (Helyeslés.)

Meskó László: A jövedéki eljárás hibáiról
beszél. A jövedéki kihágásokat tulszigoruan
büntetik.

Mo nár Jenő: A finác is szabhat ki ité-
letet!

Meskó László: Es a büntetés ellen jogor-
voslat alig van.

Mo nár Jenő: Ugy van! A táblától nincs fe-
lebbezés.

Elnök: Kérem ne méltóztassanak a szóno-
kot kisegíteni. Elmondja ő a beszédét magától
is. (Derűtség.)

Mesko László: Az igazságügyi kormánytól vár reformokat e téren. Kéri a minisztert, terjeszse ki figyelmét a jövedéki eljárás reformjára. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Pescha Miklós: A bírósági aljegyzők helyzetéről panaszkodik. Szolgálati pragmatikát sürget. A bírák özvegyeiről és árváiról kellene gondoskodni. (Helyeslés.)

Schuler Rezső: A szocialista tanítások megvalósíthatatlanok, utópiák, melyekkel a népet félrevezetik. A társadalomnak védekeznie kell az ujkori mételey ellen. Es a védekezés első lépéseit a törvényhozásnak kell megtennie.

(A szavazás.)

Elnök tíz percre fölfüggeszti az ülést.

Szünet után elrendeli a szavazást. A Ház általánosságban megszavazza a költségvetést és elfogadja *Simonyi-Semadam* Sándor határozati javaslatát, amelyben a börze reformját sürgeti.

A részletes tárgyalás csak hat percig tartott. Vita nélkül megszavazták a költségvetés minden tételét.

(A honvédelmi tárca.)

A Ház ezután tárgyalás alá vette a *honvédelmi tárca* költségvetését.

Semsey László ismerteti a költségvetést és elfogadásra ajánlja.

Somssich Tihamér gróf célszerűnek tartaná, ha altisztképző intézeteket állítanának föl, ahol az altisztek nagyobb műveltségre tennének szert.

Jokelfalussy Lajos honvédelmi miniszter hangsúlyozza a kérdés nagy fontosságát, mert a hadseregnek szüksége van tovább szolgáló altisztekre, Altiszti olvasóköroket és kaszinókat már most létesít.

(Nyíri és Papp nyugdíja.)

Gaal Gaszton Nyíri Sándor és Papp Béla volt honvédelmi miniszterek nyugdíjával foglalkozik, amelyet azok a honvédelmi tárca terhére élveznek. Ezeket a tábornokokat a honvédségnél nyugdíjazták s másnap reaktiválták őket a közös hadseregben. Így aztán nyugdíjat és fizetést huznak, ami törvénytelen. Határozati javaslatot nyújt be a nyugdíjak törlése iránt.

Wekerle Sándor miniszterelnök arra hivatkozik, hogy az eddigi rendszer, amely 1885 óta életben van, a bíróságok által is többször jóváhagyattak. A határozati javaslat mellőzését kéri, mert a nyugdíjügy végső elbírálása nem a parlament, hanem a közigazgatási bíróság elé tartozik.

Gaal Gaszton visszavonja javaslatát.

A Ház erre általánosságban és részleteiben is megszavazta a honvédelmi költségvetést.

Holnap a pénzügyi tárca költségvetését tárgyalják.

TÁVIRATOK.

A spanyol király elleni merénylet.

Madrid, január 22. A király ellen elkövetett merénylet miatt indított büntetőper nem esküdtbíró, hanem rendes törvényszék fogja elintézni.

Az oroszországi események.

Varsó, január 22. Tegnap este a varsói pétervári vasút állomásfőnökét ismeretlen merénylők megtámadták és revolverlövésekkel megsebesítették.

Mohilev, január 22. A város közepén egy merénylő revolverrel háromszor rálőtt Rodioff rendőrfőnökre, aki kocsijával arra hajtatott. A rendőrfőnök sértetlen maradt, de kocsisa súlyosan megsebesült. A járdáról egy másik merénylő bombát dobott, amelytől azonban senki sem sebesült meg. Rodioff az odasiető rendőrhivatalnokok és járókelők segítségével üldözőbe vette a két merénylőt, akiknek egyike üldözés közben agyonlőtte magát, a másikat, valamint a hozzájuk tartozó harmadik embert elfogták.

Pétervár, jan. 22. A Novoje Vremja hitelt érdemlő forrásból azt az értesülést vette, hogy Birilev tengerészetiügyi miniszter lemondását a cáar elfogadta.

Hogy lett miniszter Polónyi?

A koalíció Pompadourja: Wallenstein Róza.

Politikai erkölcsrajz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

A politika kínos szenzációja: Polónyi Géza igazságügyminiszter bukása ismét aktuálssá tette azt a kérdést: hogyan lett miniszter Polónyi Gézából? Ezt a rejtélyt megfejti ma egyik fővárosi lap. Regényes színezetű, szenzációs leleplezések vannak a cikkben. Nincs az a regényíró fantázia a világon, amely ehhez fogható ki tudna találni. Olyan érdekes és nagy jelentőségű a dolog, hogy érdemesnek tartjuk egész terjedelmében ide iktatni:

(Báró Schönbergerné följelentése Polónyi ellen.)

1906. március havának utolsó hetében egy rendkívül elegáns megjelenésű és feltűnően szép hölgy kért „sürgős ügyben” kihallgatást Rudnay Bélánál, a budapesti államrendőrség volt főkapitányánál, aki akkor királyi biztos volt ugyan, de a rendőrség legfelsőbb vezetését is magának tartotta volt fenn. Ellenben a névjegy, amelylyel az urhölgy jelentkezett, így szólt:

Báró Schönberger Béláné.

Rudnay még artista korából ismerte a bárónét, tudta felőle, hogy Bécsben előkelő katonai körökben s Budapesten a koalíció vezérő-bizottságának egyik oszlopos tagjával — Polónyi Gézával — tart fenn intim összeköttetéseket, tehát szívesen adta meg a kért audienct. Sejtette Rudnay, hogy nyilván olyasvalamiről leszen szó, aminek politikai háttere van.

Es nem csalódott. A báróné így szólt Rudnayhoz:

— Méltóságos ur, amit önnek mondom, meg fogja önt lepni. Feljelentést teszek Polónyi Géza ellen, aki egy nekem járó nagyobb összeget a koalíció pénztárából felvett s azt magának megtartotta.

Rudnay csakugyan meglepődött s azt a kérdést intézte a bárónéhoz, hogy mi cimen támaszthatna ő pénzkövetelést a koalíció ellen?

A báróné felkacagva ezt felelte:

— Hogyan? Ön ezt ne tudná? Na hiszen szép politikai rendőrsége van a méltóságos urnak. Hát méltóztassék tudomásul venni, hogy Polónyi Géza ur felkérésére én a vezérő-bizottságnak a rendelkezésére bocsátottam az én magas bécsi összeköttetéseimet. Bécsi lakásomon egy napon felkeresett engem Polónyi Géza s azt kérdezte tőlem, fennáll-e még az én intim baráti összeköttetésem gróf Paar-ral, ő felsége főhadsegédével? S mikor azt válaszoltam neki, hogy ő excellenciájának, a gróf urnak megtisztelő barátságát még most is élvezem, akkor Polónyi Géza földerülő ábrázattal arra kért, „a haza nevében”, vállaljam el azt a szerepet, hogy vigyek híreket a koalíciótól az én barátomnak s egyszersmind tudjam meg időről-időre ugyancsak az én barátomtól, hogy őfelsége a magyar helyzet felől miként vélekedik s hogy egyáltalában a trón körül a koalícióra nézve milyen hangulat uralkodik. Erre én lepődtem meg kissé. De Polónyi meg nem zavarodott csodálkozásomtól s előadását folytatva kifejtette, hogy rendszeres hírszolgálat szervezésére gondol.

Tudja, báróné — így szólt Polónyi — mi nem tudunk célt érni, ha nem vagyunk állandóan tájékozva, hogy odafönn miféle szelek fujnak. Aztán meg nem mehetünk semmire, ha azokat a híreket, amiket az udvarhoz juttatni szeretnénk, nem tudjuk megbízható módon elhelyezni. A vezérő-bizottságban szó volt arról, hogy keresni kellene olyan összeköttetést, amely e két hivatást teljesíthesse. Lásza, báróné, én mindjárt magára gondoltam.

Maga okos, diskkrét, tapintatos asszony. Fent be tudja adni, amit mi beadatni akarunk; aztán okosan tud körülnézni s okosan tud kérdezősködni, aztán, amit a király és az udvar hangulatáról meglát és megtud, azt majd nekünk szépecskén elmondja.

Rudnay most azt a kérdést intézte a bárónéhoz, vállalta-e a neki szánt feladatot.

— Hogyne vállaltam volna — mosolygott a báróné, — mikor Polónyi „a haza nevében” intézte hozzám kérését. Hát vállaltam s megígérttem, hogy időről-időre majd irni fogok. De Polónyi ijedten a szavamba vágott, hogy az istenért irni ne irjak, mert egy levél elkallódhatik. De ha mondanivalóm van, jöjjenek Budapestre. Viszont, ha nekik van „elhelyezni valójuk”, akkor majd ők telegrafálnak, hogy jöjjenek haza. Hozzávetette aztán Polónyi, hogy ez persze reám nézve költséges dolog lesz. De a koalíció két mágnás tagja erre a célra 50.000 koronát bocsát rendelkezésemre.

(A báróné meg is nevezte a két mágnást; de tekintettel Polónyinak hazug természetére, nem bocsátjuk a nyilvánosság elé e neveket, hanem bevárjuk, hogy kiderítse az események folyása a jövőben, vajjon Polónyi ez egyszer igazat mondott-e, vagy most is hazudott.)

Rudnay Béla ezen épületes dolgok hírülvétele után azt kérdezte a bárónétól, mivel lehetne hát a méltóságos asszony szolgálatára? A báróné így felelt:

— Képzelve csak, azt hallom, hogy a két gavallér a nekem szánt összeget már kifizette Polónyi Géza kezéhez. En pedig sokszoros sürgetésem ellenére sem tudom a pénzemet tőle megkapni. Hát kérem, szabad-e Polónyi urnak a számomra felvett pénzt visszatartania? Hiszen ez sikkasztás! Hát ugy gondoltam, hogy ha én ezt itt feljelentem, akkor hozzá tudok valahára jutni a pénzemhez.

Rudnay Béla udvariasan azt felelte a bárónénak, hogy gondolkoznia kell az ügyről, jöjjön el hát holnap újra.

Rudnay aztán felkereste Kristóffy József belügyminisztert s kötelessége szerint jelentést tett az egész ügyről. Kristóffy és Rudnay hosszan tanácskoztak a dologról s a tanácskozás vége az lett, hogy a hatóság ne avatkozzék bele Polónyi Géza urnak s esetleg a koalíciónak ebbe a kínosan botrányos, szennyes ügyébe.

Másnap Rudnay azt közölte Schönberger bárónéval, hogy a dolog nem alkalmas a hatósági közbelépésre.

(A fátyolos hölgy.)

Báró Schönberger Bélánének alapos oka volt ama keserves panaszkodásra, amelyet Rudnay szobájában véghezvitt. Mert Polónyi Géza „a haza nevében” ugyancsak igénybe vette politikai szolgálatait.

A vezérő-bizottságban mindig Polónyi volt az első, akit meghallgattak, mert ő hozta állandóan a legfrissebb sütetű híreket s ő felsége hangulatáról s a trón legintimebb környezetében uralkodó felfogásokról.

— Ordöge van ennek a Gézának. — mondogatták ilyenkor a nemzet vezérei. Ő mindent megtud olyan pontosan, mintha a király íróasztalának egyik fiókjában rejtőzködne.

— Hja, — felelt ilyenkor Polónyi, — nekem megvannak az udvarnál s ő felsége legfelsőbb környezeténél a magam legbizalmasabb összeköttetései.

Továbbá ha a vezérő-bizottságban felmerült valami gondolat, hogy ezt vagy amazzt a király fülehez kellene eljuttatni, akkor minden szem Polónyi Géza felé nézett, aki ilyenkor, kidüllesztve mellét, csak ennyit mondott:

— Vállalom! Holnap ez a bogár bele lesz rakva ő felsége füleibe.

Ezeket a hihordó és kémszolgálatokat a fátyolos hölgy végezte el Polónyi és a koalíció számára. A fátyolos hölgy: báró Schönberger Béláné.

A báróné ama mozgalmas idökben jóformán a vasuti kupéban lakott. Folyton Budapest és Bécs között utazgatott. Ha Bécsben volt, Polónyi naponta telefonon beszélt vele. Ő maga nem volt olyan óvatos, mint amilyen óvatosságra a bárónét oktatta. Irt is a bárónénak sok, igen sok levelet. E levelek mindegyike tele van bonyodalmas utasításokkal: mondja el ezt, tudja meg azt, kérdezősködjék emerről, domborítsa ki amazt.

E levelek egyike az, amely Lengyel Zol-

tán birtokába jutott és tegnap nyilvánosságra hozta. (Az *Aradi Közlönyben* is megjelent.)

De van még több levél is. Érdekesen tükröződik bennük két dolog: a koalíció hullámozó taktikája, valamint az az ördögi fufang, a melylyel Polónyi Géza magának a miniszteri tárcát megkaparintotta.

Hogy ez a levélgyűjtemény ez idő szerint hol van és hogy Polónyi a fátyolos hölgy segítségével *hogyan lett miniszterre*, az itt következő fejezetben mondjuk el.

(Ut a miniszteri tárcá felé.)

A vezérőbizottság az idők folyamán valósággal berendezkedett arra, hogy a királylial mindent képes tudatni, amit vele tudatni kíván s hogy az udvar hangulata felől állandó és alapos tájékozottságban van.

És nagy lón ezek miatt Polónyi Géza sulya és tekintélye a koalícióban. Mindent az ő révén tudtak meg és mindent az ő révén tudtak legfelsőbb helyre juttatni. Ez a titokzatos beavatottság és mindenhatóság varázslatos presztizszel ruházta őt fel. A vezérőbizottság minden tagja érezte, hogy Polónyi nélkül nincs siker s hogy a sikerből legelső sorban Polónyi Gézának kell részt adni.

Igy operálta ki Polónyi a vezérőbizottságban azt, hogy *csakis Wekerle Sándor lehet a miniszterelnök*. Ha fanyar ábrázattal fogadták e kijelentést, akkor előállott az ő „bizalmas, legmagasabb összeköttetései” s váltig mondogatta, hogy az ő információi szerint más módon a kibontakozás nem képzelhető.

A valóság pedig az, hogy a fátyolos hölgy révén Polónyi adogatta be fent Wekerlét: hogy senki más nem lehetséges, csak ő, hogy a vezérőbizottság legsúlyosabb elemei őt kívánják, hogy *egy Andrássy-kabinetet a függetlenségi pártnak csak egy része támogatná*. Mindez meg van írva eléggé érthető célzásokkal a bárónéhoz írt levelekben.

A képviselőháznak fegyveres erővel való szétverése után Polónyi azta hirt juttatta Bécsbe, hogy most *a forradalom következik*; s jelezte előre, hogy a közelgő katasztrófa előjelül már a legközelebbi napokban a vezérőbizottság egyik oszlopos embere nyíltan ki fogja adni a jelszót az *antidinasztikus* nemzeti politikára.

Könnyű volt Polónyinak jósolnia. Az oszlopos vezérférfiu tudniillik ő maga volt. Akkor mondta el ugyanis a *Saskörben ama királysértő és lázító beszédét*, amely miatt akkor kilenc ujságot elkoboztak.

S Bécsben csakugyan mély benyomást tett az előre jelzett antidinasztikus kirohanásnak bekövetkezése. Polónyi ellen akkor *Geguss* Gusztáv királyi főügyész megindította lázítás miatt a bünvádi eljárást. De jött a béke. Polónyi pertörést kért és kapott a királytól.

Hogyan lett hát Polónyi miniszterre? Rendszeres *kémszolgálatot* organizált a király körül s nem a legkifogástalanabb esaternákon át küldöztette a koalíció sugallásait a trón felé. Egy galáns öreg katonának baráti viszonyát használta fel politikai fondorlatok számára. Szóval: mialatt a nemzeti ügy tiszta idealizmusát bangoztatta lefelé a koalíció, azalatt Polónyi piszkos uton mozdította elő a koalíció hatalomra jutását.

Ezen érdemeinek jogcímén követelte és kapta meg az igazságügyminiszteri tárcát.

(A kegyelmes ur rablás kísérlete.)

A koalíció kormányra jutott és Polónyi Géza igazságügyminiszterre lett. De az igazságügyminiszter ur nem tudott nyugodtan aludni babérajain. Furcsa babérok voltak azok: tövises babérok.

Már miniszter volt Polónyi, amikor eszébe jutott az a *levélgyűjtemény*. Az ő leveleinek a gyűjteménye. Ama levelek gyűjteménye, amelyek őt és a koalíciót *halálosan kompromittálják*.

Egy gondolat élt immár benne: visszaszerezni azokat a leveleket. Visszaszerezni *mindenáron*.

Ő excellenciája az igazságügyminiszter ur — a Horváth Boldizsár utóda! a Szilágyi Dezső utóda!! magyarok nagy istene; a Deák Ferenc utóda!!! — eltökélte magában, hogy

ama leveleket még törvénytelenül, bűnös uton is visszarabolja.

Levelet írt hát a bárónénak és szeretetreméltóan megkérte, tisztelné őt meg látogatásával. Leküzdve undorát e hálátlan és perfid ember iránt, a báróné megjelent a kegyelmes urnál.

— Azért kérettem, — szolt Polónyi Géza, — hogy az én leveleimet magától visszakerjém. Nézze csak, maga okos asszony; beláthatja, hogy magánál azok a levelek elkallódhatnak. S ha idegen kézbe jut valamelyik a levelek közül, a legnagyobb katasztrófa származik belőle. Nem magamat félttem, hanem a *házámat*. Kérem, követelem, parancsolom: adja vissza a leveleket!

A báróné mosolyogva azt felelte, hogy nem szolgálhat a levelekkel. A miniszter azt kérdezte tőle, hogy ugy-e, a lakásán őrizi őket? A báróné azt felelte, hogy nem.

— Megesküszik rá, — kérdezte Polónyi, — hogy nincsenek a lakásán?

— Meg, meg, — kacagta a báróné. És ekkor hallatlan dolog történt. Polónyi Géza azt sziszegte a bárónénak:

— Hát akkor a testén őrizi őket!

És *birokra kelt* — ő, a hatalmas erejű, brutális izomzatu férfi — a gyenge, védtelen asszonynyal. Vad dulakodás támadt közöttük. Polónyi *átkarolta az asszonyt és leteperte*. Megmotozta testét és lázas kezekkel keresgélte a zsebekben s a női toálett fodrai közt a leveleket, amelyeknek mindegyike egy egy corpus delicti.

Nem talált semmit! Hátratántorodott. Az asszonyt kieresztette karmaiból. A báróné fel-tápáskodott s ezt vágta a szemébe:

— Gazember! Gazember! Gazember! Azok a levelek *biztos őrizetben vannak*. Azokhoz semmiféle fufanggal, semmiféle erőszakkal nem fog még csak közel sem férközni!

Polónyi irtóztató zavarban, sápadt ábrázattal kezdett mentegetőzni:

— Fialtal legény koromban — hebegte — színész-ambicióim voltak. Hát most eljártam magával egy kis drámai jelenetet. No most üljön le és pihenje ki magát.

A báróné lesújtó pillantással távozott.

„A vezérőbizottság tudtával.”

Valóságos politikai regény ez — és mégis igaz. Ennél csak egy dolog hihetlenebb még. A fátyolos báróné tegnap este a Lengyel Zoltán szenzációs cikkének elolvasása után, amely az Andrássy-utí *Splendid-kávéházban* jutott a keze közé, ugyanabból a kávéházból felszólította Polónyi Géza igazságügyminisztert és bejelentette neki, hogy *kilenc órakor este felkeresi a lakásán*. S tíz perccel kilenc előtt a kávéházból kocsin csakugyan Polónyihoz hajtattott.

Mily viszontlátás! Micsoda jelenetek játszódhattak ott le! Mindenki el volt készülve rá, hogy Polónyi ma ismét kihuz zsebéből egy nyilatkozatot: a báróné nyilatkozatát, amely elmondja, hogy egy szó sem igaz abból, amit a báróné szerepléséről irtak, írnak és írni fognak.

Csak hogy ez a nyilatkozat, mielőtt megszületett volna — már meg is halt. Mert ez egyszer megelőzte a Polónyi hazugságát — a *beismerés*. Ugyanis a függetlenségi párt tegnap esti bizalmas értekezletén Polónyi Géza nyilatkozott Schönberg bárónénak arról a levélről is, amelyet Lengyel Zoltán közzétett. Polónyi kijelentette, hogy *a levélről annak idején az egész vezérőbizottság tudott*. Ez a kijelentés kinos föltűnést keltett. Az a fölfogás is

mutakozott erről a levélről, hogy Polónyi önzetlenségét mutatja, mert hiszen Kossuthnak kívánt a királytól kihallgatást. De ezt csak Polónyi nagyon csekély számú személyes hívei merték megkockáztatni, a párt tulnyomó része valósággal megdöbben.

Egy nem hivatalos, tehát *hiteles* tudósítás így mondja el ezt a jelenetet:

Polónyi Géza végül *Schönbergerné Wallenstein* Róza levelére vonatkozólag előadja, hogy ez a nő *az udvar előkelő tagjaival volt összeköttetésben*. (Felkiáltások: Főhercegek!) Ezt a levelet hazafias ügyben írta, amikor az alkotmány veszedelmében volt és *Bécsből nem tudtak másképp híreket kapni*. Ő tudta, hogy ez az asszony *főhercegekkel állott összeköttetésben*. De tudták ezt a vezérőbizottság tagjai is. Hazafias célok vezették, mikor ennek a többféle vonatkozásban sok helyen emlegetett hölgynek szívességét a nemzeti küzdelem sikere érdekében igénybe vette. *A dolgról előre tudott Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferenc és a vezérőbizottság több más tagja is*. (Nagy zaj.)

Apponyi Albert gróf: *Tudtam, de nem helyesellem!*

Polónyi Géza: Nevezetesen Kossuth Ferenc, akinek érdekében a levél elment és gróf Andrássy Gyula a levelet látták, mielőtt ő elküldte volna.

Nagy megdöbbenéssel fogadta a párt ezt a kijelentést. Ilyen beismerés után persze most már bajos dolog volna cáfolni — még Polónyi Gézának is.

Ki az a Wallenstein Róza?

Jellemzően írja ma egy éles toll, hogy most már teljesen tisztázva van Polónyi, mert pártja is mellé ult a sárba. A pártja, a minisztertársai, éppen csak ő lebeg a zavaros vizek fölött angyali tisztaságban, a társaság nemtője: *Wallenstein Róza*.

Micsoda társaság! Csak annyiizlésük volt, hogy a nemzeti küzdelem főnséges époszából kihagyták ezt a legragyogóbb, leghősibb fejezetet. Polónyi, Kossuth és Apponyi (aki noha tudott, nem helyeselt, s noha nem helyeselt, osztozkodott a kikapart gesztenyén), ez a három herosz szövetségben egy hölgygyel, az udvarbeli Sámsonok Delilájával. S most az egész párt meglapul és hallgat, mert magasrangu udvari személyekről van szó. Mit gondolnak: nem rendezhetnének a Royalban udvari bált, lady patronesse-nek Wallenstein Rózával?

Schönberger báróné ugyanis leánynevelvén *Wallenstein Róza*. Néhány évvel ezelőtt Szekszárdról felkerült a fővárosba, ahol a szegény, de szép és eszes zsidó lány csakhamar nagy karriert csinált. Előbb kávéházi kasszirnő volt s mint ilyen megfordult *Szegeden* is, de csakhamar visszakerült a fővárosba, majd *Berlinbe* ment, ahol egy előkelő Wein-Restaurant-ban pincérnő volt. Innen mint feltűnő elegáns dáma került vissza Budapestre, ékszerekkel megrakodva, korom fekete haja pedig divatos vöröszőkére változott. Ebben az időben emlegette a fáma, hogy a pénzvilág egyik kapacitásához gyöngéd viszony láncái fűzték Rendes látogatója volt a Ház karzatának s akkor sokat beszéltek a szép Rózáról; később előkelő politikuskokkal, a többek között *Szilágyi Dezsővel* kapcsolatban is emlegették a nevet.

Azután férjhez ment és báróné lett belőle. *Schönberger Béa* báró, aki mint szegény sorban élő ember *Esterházy* gróf lovásza volt Tatan. megismerkedett Wallenstein Rózával és feleségül vette. Nagyratörő ambiciója azonban be nem érte a budapesti sikerekkel. Idővel Bécsben is pozícióra tudott szert tenni és — mint mondják — *még az udvarral is intim viszonyba került*. Ily körülmények között érthető, hogy a koalíció vezérférfiai azt remélték, hogy az időközben bárói férjhez is jutott *miss Rose* nagy és előkelő összeköttetéseinek hasznát tudják majd venni.

A báróné, aki ma Balzac-korabeli asszony, fényes lakásban lakik Budapesten, most is jár a Házba s esténként rendes látogatója egyik

Andrássy-uti kávéháznak. Most már elhízott egy kissé, de vakítóan fehér bőre és dus szőke haja ma is ingerlő. Legutóbb sokszor emlegették a nevét a bírósági tárgyalások révén, amelyekben részint mint panaszos, részint mint vádlott szerepelt. A báróné bepanaszolt egy szegedi urat, aki még kassziróné korából ismerte és állítólag tiszteletlenül viselkedett vele szemben. Azután Makay Béla miniszteri tanácsossal akadt bonyodalmas pöre, akiről szintén azt állította, hogy hivatalos szobájában sértegette őt.

A bárónét a Lengyel Zoltánhoz jutott levél közzétételére hir szerint a boszu indította, mert nem tudja elviselni azt a tudatot, hogy Polónyi nálánál *hathatósabb pártfogóra talált Schratt Katalinban, a bécsi Burgszínház nyugalmazott kintinőségében.* Polónyi különben tegnapelőtt találkozott Wallenstein Rózával ennek Zoltán-utcai lakásán, tegnap este pedig Wallenstein Róza kereste fel Polónyi Dezsőt.

Polónyi étrendje.

Apponyi tegnapelőtti aradi látogatása alkalmából a banketen népoktatásügyi göboly vesepecsenyét tálaltak fel. Ezen az alapon összeállítottuk a Polónyi menüjét. Ime:

Igazságügyi panama-ragout.
Aszpikgerinc.
Körítés a la éjjeli ügyész.
Lapelkobzási entre-filet.
Csak a vesejét-pecsenye.
Liqueur Geschwindt.
Sertés apróék a la Cséry-szeméttel.
Ami a fejétől büdösödik, avec sauce a la Mme. Schönberger.
Nyalánságok a la Beke Erzsébet.

Hátra van meg:

A fekete leves.

A Keglevich-Hencz párbaj a táblán.

Fél év helyett három hónap.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 22

Mint ismeretes, a politikai válság izgalmaiba 1905. május hó 29-én beleszólt egy halálos végű párbaj. A halott Keglevich István gróf szabadelpártpárti képviselő, ellenfele pedig, akinek kardja a páros viaskodásban átjárta a szívet, Hencz Károly, az aradi származású fiatal néppárti képviselő volt. A Házban veszték össze, ahol ellentétes táborban küzdöttek. Az ülésen Návay Lajos képviselő beszélt s a koalíció tagjai zajosan helyeselték szavait, majd a szünet alatt többen gratuláltak neki. Keglevich István gróf mosolygott a jeleneten, mire Hencz Károly rászólt:

— Mit nevet? Ez nem nevetni való!

Keglevich gróf erre ezt felelte:

— Maga számár!

— Maga pedig egy kegydíjas szarvasmarha! — vágta vissza Hencz Károly.

Ez volt az az incidens, mely a tragikus végű párbajra okot szolgáltatott. Hencz Károly megbizta Szabó István és Buzáth Ferencz képviselőket, hogy provokálják Keglevich grófot. Keglevich gróf a maga részéről Münnich Aurélt és Károlyi György grófot bizta meg ügyének az elintézésével. Kijelentette, hogy csak fegyveres elégtételt ad s szigorú föltételeket szabott. Kikötötte egyebek közt, hogy kardpárbaj esetén a szurást is megengedjék. A segédek kardpárbajban állapodtak meg, a Keglevich gróf által kívánt föltételekkel. A párbaj a Fodor-féle vívóteremben folyt le s tudvalevőleg Keglevich gróf halálával végződött, aki támadás közben beleszaladt ellenfele kardjába.

A budapesti büntetőtörvényszék Hencz Károlyt párviadal vétségeért *félévi államfogházra* ítélte. Az ítélet ellen Hencz Károly felebbezett.

A budapesti kir. ítélőtábla Frenreisz István elnöklésével, Haupt Albert bíró előadásában ma tárgyalta a halálos párbajt. A tárgyaláson Hencz a védőjével, Zboray Miklós dr.-ral jelent meg, aki a tényállás ismertetése után röviden utalt arra, hogy a súlyos feltételeket Keglevich gróf kívánta, aki ritka vehemenciával támadott, lépésről lépésre szorította vissza ellenfelét s nyilvánvaló szándéka volt, hogy Henczet súlyosan megsebesítse. Hencz csak a védekezés álláspontjára helyezkedett s a tragikus kimenetel a véletlen műve volt. Kéri a büntetés enyhítését.

A kir. ítélőtábla az első foku bíróság ítéletét megváltoztatta s a büntést három hónapi államfogházra szállította le azzal a megokolással, hogy a vádlott minden lehető elkövetett a békés kiegyenlítés érdekében, a súlyos feltételeket az ellenfél egyenes és határozott kívánságára állapították meg.

Az ítélet jogerős.

Aradi képviselők a válságról.

Három nyilatkozat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 22

A váratlanul bekövetkezett kormányválság alkalmából érdekesnek tartottuk megkérdezni az Aradon időző képviselőket, hogy mi a véleményük Polónyi Géza bukásáról, Andrássy Gyula gróf meglepetésszerű lemondásának okairól, az alkotmánypárt esetleges kivonulásáról a koalícióból, valamint a közeli napok várható eseményeiről?

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa e célból fölkereste Dániel Tibor báró alkotmánypárti, Nagy Sándor dr. függetlenségi és Goldis László román nemzetiségi képviselőt, akiknek a válság keletkezését megvilágító érdekes nyilatkozatait az alábbiakban közöljük:

Dániel Tibor báró,

az alkotmánypárt tagja.

— A Polónyi-afférhoz hasonló ügy nézetem szerint még nem került a magyar közvélemény elé, mert aktiv minisztert még nem illettek olyan vádakkal, mint Halmos János tette Polónyi Gézával szemben. Hogy Halmos visszaszívta vádjait és bocsánatot kért, az nem változtat a helyzeten, mert ugyanazokat a vádakot fönrtartotta, sőt kiegészítésekkel még súlyosabbá tette Lengyel Zoltán. A vádak fönforgására nézve Polónyi helyzete nem változott, sőt súlyosbodott. Ennek dacára Polónyi a tegnapi pártértekezleten kijelentette, hogy vagy ő marad a pártban vagy Lengyel Zoltán, kijelentette akkor, amikor tudta és tisztában volt azokkal a vádakkal, amiket Lengyel Zoltán emelt.

De Polónyi még tovább ment. Egyszerűen negligálta a minisztertanácsnak azt a lapokban közölt és meg nem cáfolt határozatát, amely kötelezte őt, hogy terelje bírói utra az ügyet vagy pedig vonja le a konzekvenciákat. Ehelyett elegendő elégtételt látott a maga részére abban, hogy a függetlenségi párt akként biráskodott, hogy az ügyet befejezettek mondta és a bírói utra terelésnek helye nincsen.

Mint hogy Polónyi az elmondottak szerint szembe helyezkedett a minisztertanács határozattal és mint hogy főleg Andrássy Gyula gróf volt az, aki keresztülvitte a bírói elintézés szükségességére vonatkozó határozatot: ennél fogva

nem lep meg az Aradi Közlöny különkiadásának az a hirtelensége, hogy a belügyminiszter lemondott. Ez volt a dolog természetes következménye.

— A válságnak milyen közvetlen konzekvenciái várhatók, — kérdezte most munkatársunk.

— Mindenekelőtt rendkívül nehéz szitució különösen Kossuth Ferencre nézve. Ő tegnap pártfogásába vette egyik, vele azonos elveket valló miniszterteretársát, holnap pedig annak következtében, hogy az előrelátható események bekövetkeztek, vagyis Andrássy lemondott, — meg kell változtatni nézetét, ha csak azt nem akarja, hogy a belügyminiszter kiváljék a kabinetből.

Csodálkozom, hogy csupán Andrássy Gyula nyújtotta be lemondását, mert hiszen a többi 67-es miniszternek is le kellett vonnia a konzekvenciákat. Igaz, hogy Andrássy proponálta az ismert minisztertanács határozatot, de valamennyi 67-es alapon álló miniszter is hozzájárult. S ha most a függetlenségi párt a Polónyi-ügynek bírói uton való eldöntését lefujta, holott a helyzet nem változott, sőt súlyosbodott: akkor ez a dezavválás nemcsak az indítványozó Andrássynak, hanem az összes 67-es minisztereknek is szól, akiknek a belügyminiszterhez hasonlóan le kell vonniuk a következményeket, vagyis le kell mondaniuk.

Lehet azonban, hogy Andrássy lemondása csak formalitás, a legerősebb eszköz arra, hogy Polónyit demisszionálásra kényszerítse. A politikai tisztesség magával hozza, hogy Andrássy után Polónyi is lemondjon. A király azután a két lemondás között választ és nem kétséges, hogy Andrássyét vagy Polónyit fogadja-e el?

Ami a 67-es pártoknak a kormányzathoz való kivonulását illeti, hát lehetségesnek tartom, mert a politikában — mint tudjuk — nincs lehetetlenség. De minthogy a célok, a melyekre a koalizált pártok szövetkeztek, még nem érettek el és a megvalósulásra váró föladatakat sem fejezték be, nem valószínű, hogy a szövetség már most megbomoljon. Lehetséges azonban, hogy a Polónyi-affér siettetni a különválást, amelynek különben még nem következett el az ideje.

— Mikor érintkezett képviselő ur utóljára a vezető politikusokkal?

— Szombaton még végighallgattam Polónyi nagy beszédét és akkor még nem lehetett a most történetekre következtetni. A beszéd, melynek keretében fölolvasta Halmos János visszavonó levelét is, a minden párt programjának kedvező nyilatkozataival igen jó hatást tett.

— Az alkotmánypárt körében nagy megütközést keltett, — jegyezte meg munkatársunk — hogy Polónyi szombati beszédében valótlant mondott, azt állítván, hogy Halmosnak hozzá hozott nyilatkozata meglepte őt, holott kiderült, hogy Wein dr.-ral együtt Polónyi fogalmazta és így nagyon is tudott róla.

— Ez a valótlanság, válaszolta Dániel báró, a Halmos-féle nyilatkozat történetének ismerete után engem is meglepett és mindjárt tisztában voltam vele, hogy azoknál, akik — mint Andrássy Gyula is — az egyéni tisztességre oly nagy súlyt fektetnek, bajt fog okozni. De hát az ilyen lényegtelen valótlanságnak, még ha miniszter mondta is, nem szokott súlyosabb következménye lenni.

— Az alkotmánypártnak mi a nézete az ügyről?

— Pártunk teljes egészében azonosítja magát Andrássy Gyula fölfogásával. A függetlenségi párt határozata tisztán Kossuth Ferencnek rendkívül exponálásával jöhetett létre. Kossuth személyének integritása és szeretete,

amelylyel pártjában osztatlanul találkozik, diadalmaskodott az ügyben és az ő kedvéért hozta meg a párt ismeretes határozatát. Ismétlem, csodálom, hogy Kossuth ennyire exponálta magát.

Nagy Sándor dr.,

a függetlenségi párt tagja.

— Napok óta nem voltam a képviselőház tájéka és így nem szerezhettem közvetlen benyomást a most folyó eseményekről. Tény az, hogy a helyzet módfelel kiélesedett, de jóslásokba nem akarok bocsátkozni és így az eset folyamánairól nem is nyilatkozhatom.

Annyi bizonyos, hogy a Polónyi-afférnak, de különösen Andrassy Gyula gróf ma bekövetkezett lemondásának okvetlenül olyan következményei lesznek, amelyek alaposan módosíthatják a jelenlegi politikai konstellációkat, de, hogy milyen irányban, azzal, nézetem szerint, ebben a pillanatban még a kormány tagjai sincsenek egészen tisztában, mert a végső szó mégis csak ő felségét illeti meg.

Goldis László,

a nemzetiségi klub tagja.

— Befejezettnek tekintie a Polónyi-affért a függetlenségi párt tegnapi határozatával? — kérdezte elsőbbsen munkatársunk.

— *Politikailag igen* — felelte Goldis — miután politikai szempontból minden politikusknak csak a maga hivatott szervezetének, első sorban saját pártjának tartozik felelősséggel. Ami az egyéni szempontot illeti, *nem tartom befejezettnek*. Mert az egyéni tisztességére finyas ember sohasem elégszik meg az ő politikai pártja által adott erkölcsi bizonyítvánnyal. Polónyi nemcsak párttag lévén, hanem egyszerű miniszter is, ha már nem akart a bíróság elé menni, úgy köteles lett volna az országgyűlés határozatát provokálni, vagyis mint parlamentáris államokban szokás a *bizalmi kérdést fölvetni*. Az országgyűlés többsége talán megadta volna neki a rehabilitációt és ez lett volna a módja annak, hogy ez a kérdés a napirendről levétesse.

— Mi készíthette Andrassy Gyulát lemondásának benyújtására?

— Erre nézve határozott választ nem adhatok, mivel nem ismerem Andrassy motivumait, amelyek őt a lemondás benyújtására bírják. Ha Andrassy a Polónyi-incidensből kifolyólag mondott le, akkor én csak úgy magyarázhatom ki a demisszionálást, hogy ő a maga részéről *nem tudta elfogadni Polónyi rehabilitálásának azt a módját*, amelyet a függetlenségi párt az igazságügyminiszternek nyújtott. Ugy gondolom, hogy Andrassy logikailag levonta a konzekvenciáját annak a minisztertanácsi határozatnak, amely — ha igaz — utasította Polónyit, hogy a dolgot per útjára terelje. A határozatból tényleg az következik, hogy a benne foglalt utasítást semmiféle nyilatkozatokkal, vagy fífikával nem lehet hatályon kívül helyezni. Polónyi részéről az lett volna logikus eljárás, hogy Halmos nyilatkozatát kézhezvétel után bemutassa a minisztertanácsnak és *újabb határozatot provokáljon*. A Háznak pedig csak akkor kellett volna a Halmos-féle nyilatkozatot bemutatni, ha a minisztertanács azt elegendőnek tartotta volna és a pörlésre vonatkozó előbbi határozatát hatályon kívül helyezi. Ez esetben Polónyi korrektül járt volna és elmondhatta volna, hogy minisztertanácsi is hozzájárultak az elintézésnek ehhez a módjához. Ha pedig Polónyi ezt nem tette és létezik egy előbbi minisztertanácsi határozat, amely nincs hatályon kívül helyezve egy másik minisztertanácsi határozattal, akkor igen természetes, hogy a miniszterségükre kényes személyek *levonják ma-*

gukra nézve a konzekvenciát. Ez nagyon természetes is.

— Valószínűnek tartja képviselő ur, hogy az alkotmánypárt kilépjen a koalícióból és az ország kormányzatát teljesen a függetlenségi pártra bizza?

— Azt, hogy az alkotmánypárt kivonuljon a mai kormánypártból, lehetségesnek tartom, de mindjárt hozzáteszem, hogy *nagyon logikailag és nem politikusként tartom*. Az alkotmánypárt szituációjában abszolúte semmi sem változott azóta, amióta a függetlenségi párttal együtt vállalta az ország kormányzatát és bizonyos teendőknél, bizonyos időben való elvégzésére vállalkozott. Mielőtt ezeket a feladatokat elvégezték, *illojálisnak tartom egy párt részéről a visszavonulást*. Ezt a félrevonulást, különösen a jelen körülmények között, úgy fogják magyarázni, hogy az *Andrassy egyéni érzékenységének kifolyása* és az alkotmánypárt annak bizonyítékát adja, hogy nem reális, hanem személyi politikát űz és hogy reá nézve *nem az ország sorsa a legnagyobb becsü, hanem első sorban Andrassy személye*. Ez pedig semmiesetre sem egyeztethető össze egy nagy párt komolyságával és hazafiságával.

De előnyösnek sem tartom a kiválást, — fejezte be Goldis — mert ezáltal olyan *újabb zavarok keletkezhetnek* az országban, amelyeknek végét a jelen pillanatban belátni nem lehet.

Schönberger báróné öngyilkos?

Morfeum-mérgezés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 22

A felkavart politikai botrány egyik szereplője, akinek nevét tegnap dobták piacra a Polónyi-féle levéllel, ma szenzációszerepen szólt bele az izgalmakba. Báró Schönberger Béláné szül. Wallenstein Róza ma délelőtt *morfeum-mérgezés* következtében rosszul lett és az orvosok még nem tudták eszméletre téríteni.

A délelőtti órákban olyan hírek terjedtek el a fővárosban, hogy báró Schönberger Béláné *öngyilkosságot követett el*. A szárnyra kapott hírek óriási feltűnést és izgatottságot keltettek mindenfelé. A hírek között legsúlyosabb volt az, hogy a báróné, aki állítólag az udvar egyik másik tagjával is bizalmas összeköttetéseket tartott fenn, azért akart öngyilkosságot elkövetni, mert *politikai ágenssége nyilvánosságra került*.

A rendőrség bejelentő hivatalában Schönberger báróné neve nincsen nyilvántartva. A hajsának, amely a báróné lakásának felkutatására megindult, csak órák múlva lett meg az eredménye. A báróné a Zoltán-utca 7. szám alatt lakik.

Egy újságíró délután megjelent a Zoltán-utcai lakásban és a bárónéval szeretett volna beszélni.

— Nem lehet, mert eszméletlenül fekszik és az orvos megtiltotta, hogy bárkit is bebozsásson hozzá, — mondá a báróné 15 éves leánya és zsebkendőjét kisírt szeméihez tartotta.

— Hát tényleg öngyilkosságról van szó? — kérdezte most az újságíró.

A leány megrázta fejét és elutasítólag intett.

— Nem mondhatok semmit! Épen most várjuk a háziorvost, Glass Izort.

Nemsokára megjelent Glass Izor dr., aki azután megadta az alábbi felvilágosítást:

— Déli tizenkét órakor sürgősen hívtak Schönbergerékhez. A bárónét *eszméletlenül ta-*

láltam lakásán. Azonnal megvizsgáltam a beteget és legnagyobb meglepetésemre *morfeum-mérgezést* konstataáltam. A báróné állapotát annyira súlyosnak találtam, hogy azonnal Tauszk Ferenc dr. egyetemi tanárért küldöttem, hogy vele konzultáljak. Egy órákor jelent meg Tauszk dr., akivel közöltem, hogy ellenmérget adtam be, amely azonban, úgy látszik, nem tette meg kellő hatását. A konzultáció hosszú ideig tartott és eredménye épen nem elégitette ki Tauszkat. Megállapítottuk, hogy a javulás megakadályozására súlyos *hiszterikus rohamok* léptek fel, amelyek miatt a báróné *nem nyerte vissza eszméletét*.

Az orvosi tanácskozás eddig még nem tudta kétségtelenül megállapítani, hogy mérgezésről vagy pusztán gondatlanságról van szó? Tauszk azt hiszi, hogy *könnyelmű gondatlanságról van szó*. A báróné, aki *magasfokú hiszteridában szenved*, a morfiumból, amelyet csilapító szerül rendszeren használ, a kelleténél nagyobb adagokat vett be a délelőtti folyamán.

A báróné lelki állapotát nagy mértékben feldúlták azok az események, amelyek a tegnapi és a mai nap folyamán nevével kapcsolatosan nyilvánosságra kerültek. Tegnap este feldúlt arccal távozott hazulról és csak *késő éjjel tért vissza*. (Este 8 órákor tudvalevőleg Polónyi Dezső irodájába ment.)

Az orvosok, miután a mérgezés tünetei enyhék, azt hiszik, hogy ha súlyos komplikációk nem lépnek közbe, megmenthetik Schönbergernét az életnek.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Január 23. A zárlaki tűzoltó-egylet táncvigalma (Nagyvendéglő.)

Január 26. Az aradi izraelita nőegylet és nepekonyha estélye. — A mária-radi önkéntes tűzoltó egyesület műkedvelői előadással egybekötött táncvigalma (Faller-vendéglő.)

Február 1. Tanítóház Iparosház.) — A világiosi polgári kör és dalkör hangversenyyel egybekötött táncestélye (Iskolaépület.)

Február 2. Az aradi vaskereskedők és vaskereskedelmi alkalmazottak táncvigalma (Központi Szálló.) — Az aradi cipészek szakcsoprtjának táncmulatsága Fehér Kereszt.) — A kisjenő erdőhegyi ifjuság hangversenyyel és műkedvelői előadással egybekötött táncmulatsága (Polgári olvasókör.)

Február 3. A hódmezővásárhelyi kereskedőifjak egyesületének álarcesestélye (Fekete Sas.) — Az aradi összes asztalos, karpitos, esztergályos és szobrász segédok táncvigalma (Fehér Kereszt.)

Február 9. A vasutas szövetség aradi körületének hangversenye és táncestélye (Iparosház.)

Február 16. Az aradi posta-é. távirata tisztviselők sport-egyesületének táncestélye (Lángvendég ö.)

(=) A nőegylet szombati kotillonja. Az aradi izr. nőegylet szombati kotillon-estélye, az elő után itélve, rendkívül fenyvesnek ígérkezik. A nőegylet és a nepekonyha vigalmi bizottsága ezuton értesíti a közönséget, hogy a *fűzértánc* 12 ik számában, midőn a rózsadominók az álarcos-bálak pajzanságát varázsolják a terembe, részt vehetnek dominóban azok a hölgyek is, akik a kotillont nem táncolják.

EGYESÜLETI ELET

(*) Az Aradi Foto-Klub értesíti tagjait, hogy ezentul a szokásos heti összejevetelét minden szerdán este 8 órákor tartja meg a Központi-kávéházban. Egyben szives tudomásul szolgáljon, hogy a klub évi rendes közgyűlését január hó 30 án tartja meg, a már jelzett *vetítő-estélylyel* együtt egy társasvacsora keretében. Elkészés étlap szerint. A tagok férfi vendégeket bevezethetnek.

(*) Az Asztalos Sándor-társaság folyó hó 23-án, szerdán este 8 órákor a 888 as vendéglő helyiségében választmányi ülést tart, melyre — az ügyek fontosságára való tekintettel, — a tagokat feltétlenül való megjelenésre kéri: az elnökség. Tárgy: Február 8-iki ünnepély előkészítése. Új tagok felvétele. Titkárválság elintézése. A rendes heti értekezlet szintén megtartatik.

A bukott ember.

Andrássy és Polónyi lemondása. — Ováció Lengyel Zoltánnak. — Schönbergerné levele. — A pártok Polónyi ellen. — Kossuth mentegeti. — Wekerle fordulása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 22.

Mégis megbukott . . .

A Polónyi-tragédia első két felvonásából nem volt semmi kivetni való. Ezt a két felvonást az Élet írta meg. Azért volt az exoziccióban világosság, a kifejtésében borzadási feszített érdekesség. A harmadik felvonás bohózat fordulatával lerontotta az első két felvonás nagyszerűségét. Ezt a harmadik felvonást egy közönséges fuser: maga Polónyi Géza tákolta össze, azért olyan komisz, azért olyan keservesen otromba . . .

A függetlenségi pártban eljátszott tegnap esti komédia után ma délelőtt következett a hideg zuhany: *Andrássy Gyula gróf lemondása*, amely természetesen maga után vont a *Polónyi-bukását*.

A t. Házban.

Reggel tíz órakor a jegyző álmosan olvassa föl a jegyzőkönyvet és az előadók monoton hangon mormolják le mondanivalójukat. Nagy Emil beszél az igazságügyről és pedig okosan, szakavatottan: az ilyen dolgok pedig igazán nem érdeklik a Házat.

Polónyi Géza most már frissen, jókedvűen ül a bársonyszékben és mély figyelemmel hallgatja Nagy Emil kritikáját. Bólogat, belésszól, vitázik véle — szóval szívvel-lélekkel miniszterkedik. Édes istenem, hiszen még eddig alig lehetett igazságügyminiszter. Folyton vádolt-nak kellett lennie! És sietnie kell nagyon . . .

Persze, a folyosón most *Wallenstein* Rózáról beszél mindenki. Hiszen ez a kis pikantéria hiányzott még csak ebbe az afférbe. *Fényes László*, aki Polónyinak *Wallenstein* Rózához intézett levelét átadta a nyilvánosságnak, elujsgolja:

— Polónyi minden ilyen levelét a *haza* nevében, érdekében és a hazát idézve írta *Wallenstein* Rózának. De úgy tudom, hogy tolvajnyelven írtak egymásnak és a „haza” pénzt jelentett.

Élénken tárgyalták, hogy *Andrássy Gyula* gróf is tudott a *Wallenstein* ügyről. Sokan meg is döbrentek, hogy a nemes és finnyás gróf is beléereszkedett ez erősen éjjeliszekrény-szagu összeköttetésbe. Elvégre is nemzeti vezérek, akik bécsi főhercegek hálósobáinak ajtaján hallgatónak, no ez igazán nem valami épületes látvány. Csak rá kell gondolnunk arra a csoportképre, amelyen babérfüzérek között mereng a huszonegy nemzeti vezér arca és a mely kép az aradi tizenhárom csoportképének pendantjával készült . . .

Illetékes helyen azonban kijelentették, hogy *Andrássy Gyula* gróf tudott ugyan az összeköttetésről, amit *Polónyi* a vezérőlbizottság nevében tartott fönn *Wallenstein* Róza urhölgygel de mihelyt megtudta, *nyomban tiltakozott ellene és éppen az ő tiltakozása folytán kellett megszakítani az összeköttetést*.

A folyosón egy fiatal honatya, akiben még sok a lovagias elem, nagylelkűen kifakadt:

— Mégsem járja, hogy egy szegény védtelen nőt így meghurcoljanak és a nyilvánosság előtt kompromittálják. A vezérőlbizottságnak módot kellene találnia arra, hogy rehabilitálja őt.

— De hogyan?

— Hát ha másképp nem megy, vegye el feleségül valamelyik vezérőlbizottsági tag!

Egyébként a vezérőlbizottság egy másik tagja, *Bánffy Dezső* báró is nyilatkozik. Azt állítja, hogy az egész *Wallenstein*-ügyről *semmit sem tudott*. Ezt a nyilatkozatot egy újságíró előtt tette, de állítólag meg fogja jelenteni a *Magyar Közélet* című hetilapban is. Bárha ez valószínűtlen, mert *Bánffy* erős fogadalmat tett, hogy az egész *Polónyi*-ügyben mélyen hallgatni fog véges-végig. De hát az ilyen fogadalmat

még az olyan kemény legénynek is nehéz megállania, mint amilyen *Bánffy Dezső*.

Egy reggeli újság azt írta, hogy a 48-as párt tegnapi határozata folytán, amelylyel *Lengyel Zoltán* kirekesztette a pártkörből, az öreg *Szappanos István* is kilép a pártból. De erről semmi bizonyosat sem tudhatni és az öreg óvatosan távolmaradt a Háztól, valószínűleg azért, hogy ne kelljen nyilatkoznia.

Különben azzal a pártértekezlettel nagy bajok lehettek, nem hiába kötöttek olyan szigorú titoktartást a párttagok lelkére. *Jankovich Gyula* ki is fakadt hevesen:

— Hallatlan, hogy hiába mondtuk ki bizalmasnak az értekezletet, mégis kiírták a részleteket azok az újságírók!

„Azok az újságírók” közül az egyik szeregyen válaszolta:

— Talán az újságírókat mégis csak kevésbé kötelezi a párt titoktartásra, mint azokat a képviselőket, akik — informálták őket.

Es mivel ilyen képviselők mindig akadnak, tehát bőven szivárognak ki részletek a tegnapi esti értekezletről. Ezekből lassanként kiderül, hogy azok az „egyhangú” határozatok vajmi zajosak voltak és keserves vajudással születtek meg. *Lengyel Zoltán* kirekesztését például alig lehetett keresztülhajtani és *Ugron Gábor* szó nélkül elejtették. Eppen ezért tértek napirendre a kérdésem.

Polónyi Géza már délelőtt mindenki bukott embernek tekinti. O ugyan vidáman jár a folyosón és akit csak kezéjébe kaparíthat, össze-vissza ölelget. De az emberek babonásan mondják erre:

— Nini, bucsuzik az öreg koma!

Főként azért kell megbuknia, mert tegnap este a *Wallenstein*-ügyben azt vallotta, hogy minisztertársai mind tudtak erről az összeköttetésről. *Andrássy* és *Apponyi* főként nem tudják megbocsátani neki, hogy őket választotta utolsó szalmaszálnak.

A párt ugyan a nyilvánosság számára elégtételt szolgáltatott neki, de hát a párt kissé megenyhíti a latin közmondást: „de mortuis nihil nisi bene”. A rómaiak a halottakról csak jót mondanak, a függetlenségi párt pedig ugyanazt az irgalmas kedvezményt gyakorolja a — haldoklókkal.

Andrássy lemond.

Polónyi Géza ügye délfelé végképpen eldőlt. Délelőtt tizenegy órakor *Wekerle Sándor*, *Andrássy Gyula* gróf, *Apponyi Albert* gróf, *Jekelfalussy Lajos* és *Kossuth Ferenc* tanácskozássra gyűlt össze, amelyben *Polónyi Géza* az ügyéről volt szó és főleg az igazságügyminiszternek azzal a kijelentésével foglalkoztak, hogy a vezérőlbizottság tudott *Schönberger* bárónéhoz írott leveléről.

Andrássy Gyula gróf kereken kijelentette, hogy ez nem igaz és egyenesen állását kötötte ahhoz, hogy *Polónyinak* ezt az állítását a kormány cáfolja meg.

A tanácskozássra fél tizenkét órakor behívták *Polónyi Géza* is, aki tárcája tárgyalásán a teremben volt, amire az elnök felfüggesztette az ülést. A szünet csak néhány percig tartott s néhány perccel tizenkét óra előtt magából kikelt képpel visszajött *Polónyi* a terembe s egyenesen odaült *Rakovszky István*hoz, akinek indulatosan magyarázott valamit. A minisztertanács folyt tovább.

A vezérőlbizottság volt alkotmánypárti és néppárti tagjai délben rögtönzött konferenciát tartottak, amelyen arról volt szó, hogy össze kell hívni a vezérőlbizottságot s kérjék számon egyenként a koalíció vezéreiből, ki tudott a *Schönbergerné-féle* levélről? Az alkotmánypártiak nagy felindulással beszélnek arról is,

hogy türehetetlen, hogy a függetlenségi párt a *Tisza Kálmán* iskoláját akarja újból megteremteni és klubhatározatokkal akar országos ügyeket elintézni. Emlékeztetnek arra, hogy a minisztertanács három nappal ezelőtt kimondta, hogy *Polónyinak* bíróság elé kell mennie s ezt a határozatot egyszerűen felborította tegnap a függetlenségi párt, amelynek szónoka mentesítette *Polónyi*t.

Fél egykor terjedt el a folyosón a hír, hogy *Andrássy Gyula* gróf beadta lemondását, amit *Andrássy Géza* gróf megerősített.

Erre *Miksa Imre* kijelentette, hogy még ma legalább ötvenen kilépnek a függetlenségi pártból. Az ülésteremben nincsen senki, ellenben a folyosó tele van emberekkel. A minisztertanács még folyik és onnan várják a hír megerősítését.

Valószínű, hogy a válságot egy még ma kiadandó nyilatkozattal akarják hivatalos részről elintézni. Tény, hogy a helyzet nagyon komoly és a válság küszöbön van. Nagy fordulat történhetik 24 órán belül.

Zichy is lemond?

Fontos híradás érkezett *Rakovszky István*hoz, aki erre nyomban fölszólította a néppárt tagjait, hogy ne vegyenek részt az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalásán, hanem vonuljanak a társalgóba, ahol rögtönzött értekezletet tartanak. Az értekezleten *Rakovszky István* elnökölt és a résztvevőktől föltétlen diszkreciót kért.

Az egyik párttag így nyilatkozott:

— Az én álláspontom nem divergál elvárataim fölfogásától: *Polónyi ügye* nem tisztázódott. A kormány utasította az igazságügyminisztert, hogy indítson pört *Halmos* ellen. *Polónyi* már azzal dezavualta a kabinetet, hogy beírta a beteg *Halmos* kioroszakolt levelével. A dezavualásra nem lehet más a válasz, mint az, hogy akiket dezavualt, szakítsanak meg minden érintkezést az igazságügyminiszterrel. Ez tudtommal annyiban megtörtént már, hogy *Andrássy lemondott* és vele azonosította magát ami miniszterünk, *Zichy Aladár* is. Kétségtelennek tartom, hogy az egész kormány lemond.

Polónyi megbukott!

Fél kettőkor terjedt el az a hír, hogy nemcsak *Andrássy Gyula* gróf, hanem *Polónyi Géza* is beadta lemondását.

Ugyanekkor újságolták, hogy *Wekerle Sándor* miniszterelnök délután Bécsbe utazik és magával viszi a miniszterek lemondását. A folyosón egyhangú volt a vélemény, hogy Bécsből nem az *Andrássy*, hanem *Polónyi* felmentését hozza vissza *Wekerle*.

Ezekre az izgalmas hírekre benn az ülésteremben gyorsan befejezték az igazságügyi tárca költségvetését és *Polónyi még tárgyalás közben elhagyta a képviselőházat*. Érdekes, hogy azon már senkisé is csodálkozott, hogy délután fél kettőre végeztek *Polónyi Géza* tárcájával. A szónokok, akik föl voltak iratkozva, valamenyien gyorsan töröltették neveiket és a költségvetés megszavazásánál egyetlenegy éljen sem hangzott föl. Bukott embert minek éljenzenek?! . . .

Gyere vissza Zoltán! . . .

Lengyel Zoltán ma fél kettő felé ért a Házba és amerre elment, mindenütt hatalmas

san meyljenezték. Mindenki, még olyan is, aki tegnap kizárása mellett szavazott, derüs jókedvvel sietett feléje. Ma már mindenki mellette van, azt is kérdik tőle, hogy *mikor lép ismét be a függetlenségi pártba*, annyira eldöntött dolog, hogy Polónyi már csak formálisan miniszter, valóságban *bukott ember*.

Lengyel Zoltán a folyosón találkozott Gál Andrással, aki tegnap a kirekesztést indítványozta. Gál kezét nyújtott Lengyelnek, de ez nem fogadta el.

Beck báró érdeklődik

Beck báró osztrák miniszter ma délután telefonon megkérdezte Wekerle Sándor miniszterelnököt: igaz e, hogy *Andrássy Gyula gróf lemondott?*

Wekerle hír szerint *tagadó* választ adott Beck bárónak, de jelezte, hogy a Polónyi-ügy minden részletéről már legközelebb informálni fogja.

Az első cáfolat.

A délután folyamán félhivatalosan a következőket jelentik:

Miután Polónyi Géza igazságügyminiszternek a függetlenségi párt tegnapi értekezletén a Lengyel Zoltán által közzétett levélre vonatkozó nyilatkozata helytelenül magyarázták, illetékes helyen nyert fölhatalmazás alapján *tényként* állapítjuk meg, hogy a miniszternek a vezérlő-bizottság tagjaira való hivatkozása *nem a közzétett levélre vonatkozott*, hanem arra, hogy Polónyi azt közölte a vezérlőbizottság néhány tagjával, hogy ő fáradozik bécsi információk szerzésén, ami ellen senkinek kifogása nem volt és azt senkisé nem helytelenítette.

Polónyi tehát tegnap este, amikor arra hivatkozott, hogy a Schönbergernéhez intézett levelet Kossuth, Andrássy és Apponyi is látták: *haszudott*, amint azt ez a félhivatalos kommuniké „tényként megállapítja.”

Wekerle nem megy Bécsbe

Mint minden komoly válságnál, úgy most is félhivatalosan homályos nyilatkozatokat tesznek közzé, amelyekkel mintegy le akarják csillapítani azt a fölháborodást és izgalmat, amelyet az utóbbi napok eseményei a közvéleményben keltettek. Jellemző a félhivatalos erőlködésre a *Bud. Tud.* alábbi jelentése:

Amint a *Bud. Tud.* hiteles forrásból értesül, teljesen tévesek azok a hírek, melyek szerint Wekerle Sándor miniszterelnök ma este Bécsbe utazik. A miniszterelnök holnap jelen lesz a képviselőházban a pénzügyi tárca költségvetésének tárgyalásánál és délután elnökölni fog a szokásos heti minisztertanácsban.

Zichy Aladár gróf este 7 órakor ideérkezett és találkozott Wekerlével. Ez alkalmából meg kell állapítani, hogy a felség személye körüli miniszter ma egyáltalán nem jelent meg kihallgatáson a királynál, hogy Bécsben politikai személyiségekkel nem konferált és hogy ideérkezése a legutóbbi napokban fölmerült kérdésekkel egyáltalán semminemű összefüggésben nincs.

E félhivatalos hiráddal szemben fővárosi tudósítónk határozottan jelenti, hogy igaz ugyan, hogy Wekerle holnap nem megy Bécsbe részben a pénzügyi költségvetés tárgyalása, részben a minisztertanács miatt, de *tény, hogy Polónyi bukott ember és csak napok kérdése, hogy teljesen visszavonuljon a közéletből*. Az összes eddigi erőlködések Polónyi megmentésére meghiúsultak és teljes pozitívással állítható, hogy Polónyi máától kezdve bukott ember.

Hogy mikor fog lemondani és hogy lemondása maga után vonja-e több miniszter bukását vagy a koalíció szétröbbadását, — azt ma még nem lehet megmondani.

A 67-es pártok Polónyi ellen.

Az alkotmánypárt és a néppárt, habár kisebbségben is vannak, politikai súlyra nézve tudvalevőleg majdnem egyenrangúak a függetlenségi párttal. Ezek a pártok határozottan arra az álláspontra helyezkednek, hogy *Polónyi Gézának okvetlenül, minél előbb mennie kell, mert különben a koalíció fölbomlik*.

A néppárt ma este értekezletet tartott, amelyen Wekerle Sándor miniszterelnök bejelentette három interpellációra adandó választát, amelyet a párt tudomásul vett. Az értekezleten a miniszterelnök tudomást vett a párt hangulatáról, mely szerint Polónyinak okvetlenül mennie kell, különben a koalíció egysége veszélyeztetve van.

Ugyanilyen a hangulat az alkotmánypártban is, ahol szintén a leghatározottabban követelik Polónyi elejtését. Az alkotmánypártban találkozott Wekerle Sándor Zichy Aladár gróffal és hosszú ideig konferált vele.

Elkeseredés a függetlenségi pártban

A függetlenségi pártkörben ma este sokkal több képviselő járt fönn, mint tegnap, amikor az értekezletet tartották. Rendkívül izgatott hangulat uralkodott. Még a miniszterek megérkezése előtt igen sok képviselő legnagyobb megbotránkozásának adott kifejezést azon, hogy a tegnapi értekezletről kiadott *hivatalos jelentés egyáltalán nem felel meg a valóságnak* és több pontja rideg ellentétben van az értekezleten történetekkel. Így különösen Miksa Imre a leghevesebb szavakkal rosszalta, hogy a kommuniké egészen másképpen adta elő a dolgokat, amint azok lefolytak és megbotránkozását fejezte ki azon is, hogy Polónyi ma félhivatalosan *letagadja* azt a nyilatkozatot, melyet a tegnapi értekezleten Schönberger báróné levelét illetőleg tett.

A képviselők egy része határozottan kijelentette, hogy a *jegyzőkönyvet is meghamisították*, a hivatalos jelentés hemzseg a valótlanoktól és ennek okozója senki más, mint *maga Polónyi*, aki föntartotta magának azt a jogot, hogy a jegyzőkönyvet és a hivatalos jelentést átnézze és egyes részleteket ő maga diktált a jegyzőkönyvvezetőnek.

A nagy zugolódás szólásra készítette Kossuth Ferencet is. Kossuth kijelentette, hogy ezentúl ő maga fogja a jegyzőkönyvet diktálni és a jelentést át fogja revidálni, hogy a nyilvánosság hü képet nyerjen az értekezleten történetekről.

Kossuth rémképeket lát

Ami a Polónyi-kérdést illeti, Kossuth Ferenc ma este a következőket jelentette ki: — Ebben a kérdésben nekünk szolidárisan kell eljárunk. Vigyázzatok, mert itt egy jól szervezett *politikai hajszával állunk szemben*, amely nemcsak Polónyi ellen irányul. Lengyel Zoltán eddig *A Nap*-ban csak Ugron Gábort és Polónyi Gézát, a párt két alelnökét támadta. Ma már ellenem is kikel. (Kossuth most fölolvasta Lengyel mai cikkéből azokat a részleteket, amelyek az ő — Kossuth — személye ellen irányulnak.) Ez bizonyíték arra, hogy ez a támadás nem egyes személyek, hanem maga a párt és annak vezetője ellen irányul. Szomorú lenne, ha a párt ilyen *kivülről jövő nyomásnak engedne*. E kérdésben ismétlem, teljes szolidaritással kell eljárunk.

Polónyi mondjon le!

Kossuth kijelentése nem találkozott azzal az általános helyesléssel, amelylyel az ő szavait rendszerint fogadni szokták. Bethlen István gróf, Eber Antal, Szász József és mások arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a Polónyi-ügyet nem lehet oly gyorsan elintéztetnek tekinteni. Más megoldást nem ismertek el, mint azt, hogy *az ügyet az esküdtsek bírálja* el.

Polónyi Géza erre kijelentette, hogy ő mint igazságügyminiszter nem mehet a törvényszék elé, mert ő állásánál fogva nem veheti igénybe az alatta álló bíróságot.

Erre Miksa Imre izgatottan Polónyi elé állt és kijelentette, hogy az igazságügyminiszter magatartásával csak *a párt bomlását idézheti elő*. A miniszternek *kötelessége*, minthogy súlyos vádak emeltek ellene, magát e vádak alól tisztázni és kérve kéri Polónyit, hogy *áldozza föl személyét és a párt s a haza érdekében mondjon le*.

Miksa Imrének eme Polónyihoz intézett szavai a pártkörben nagy emóciót keltettek. A jelenlevők két pártra szakadva izgatottan, lármásan vitatkoztak azon, hogy menjen vagy maradjon-e Polónyi s akkora láрма keletkezett, hogy csak egyes szavakat lehetett megérteni. Pozsgay Miklós, Laehne Hugó, Csizmadia Endre, Gál András és több régi képviselő Polónyi mellett kardoskodott, míg Károlyi István gróf, Eber Antal, Batthyány Zsigmond gróf, Bethlen István gróf, Nagy Dezső, Gaál Gaszton, Károly József és Zichy Vladimir gróf Polónyi ellen foglaltak állást.

Polónyi kijelentette, hogy nem ragaszkodik a miniszterséghez. Tiszteli Miksa Imre álláspontját, de ő saját személyének becsületét nem áldozhatja föl. Az ő becsülete a tárcájához van fűzve, *de még sincs szándékában törvényszék elé vinni az ügyet*.

A párttagok azután izgatott hangulatban elszéledtek.

Bíróság elé!

Károlyi István, Bethlen István, Batthyány Zsigmond, Zichy VI dimir grófok, Wesselényi Feren báró, Miksa Imre, Bercsey Andor, Máriássy Mihály, Lányi Mór, ifj. Pataky László, Ujházy Iván, Meczner Béla, Kelemen Samu, Urmánczy Nándor, Rátkay László és Bernáth Zoltán egy nyilatkozatban kijelentik, hogy a Polónyi-ügy egyetlen elintézési módjául ma is *a bíróság elé való vitelt tartják*.

Wekerle a függetlenségi pártban?

A Nap írja:

Hír szerint Wekerle Sándor a *függetlenségi párthoz akar csatlakozni és állítólag velemegy harminc alkotmánypárti képviselő is*.

Wekerle ugyanis ezzel azt akarja meggátolni, hogy Széll Kálmán kerüljön a miniszterelnöki székbe.

Wekerlének az a terve, hogy *Polónyi elejtésével 48-as kabinetet alakít*, amely az átmeneti idő alatt bátran kormányozhatna a 67-es alapon.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Tókéletes feleség, színmű. (Bérlés A.)
Csütörtök: Szép Ilonka, daljáték. (Bérlés B.)
Péntek: Veér Judit rózsája, népszínmű. Bemutató előadás. (Bérlés C.)
Szombat: Veér Judit rózsája, népszínmű. (Bérlés A.)
Vasárnap: Délután: A csikós, népszínmű. Este: A vig özvegy, operett. (B. bérlésűnet.)

* A tolvaj. A színház jövő heti ujdonsága. — mint már jelentettük — Bernstein Henriknek, a Baccarat szerzőjének *A tolvaj* című szenzációs drámája lesz. A nagyszerű darab *Le voleur* címen december hó közepén került először színre a párisi Renaissance-színházban, e hó 12-én volt a budapesti bemutatója a Vig-színházban és a jövő héten már az aradi színpadon is bemutatják a Baccarat szerzőjének új művét, amely nemcsak izgalmas cselekményével fogja, de már szerkezetét tekintve is egyike a legérdekesebb, leghatásosabb színpadi termékeknek.

(*) Az olcsó magyar könyvek ama kitünö gyűjteményében, amely „Magyar Könyvtár” cím alatt

tényezője lett kulturánknak, most négy szám jelent meg. Ezek: *Bródy Sándor* „Az automobil“ című novellás füzeté. *Ebner-Eschenbach* Máriának „Kramppuli“ című füzeté. melyet *Radó Ágnes* ültetett át magyar nyelvre. Továbbá *Molière* „Tudós Nők“ je *Gábor Ander* fordításában, végül *Thallóczy* Lajos „III. Béla és a magyar birodalom“ című tanulmánya. Kiadó: Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) Budapest, Andrásy-ut. 21. Egy szám ára 30 fillér.

HIREK.

— **Gépfegyverek az osztrák-magyar hadseregben.** Mint *Bécs*-ből jelentik, a *Militärzeitung* azt írja, hogy a közös hadseregnek és a honvédségnek, valamint a Landwehrről már ez évi március hó elsején felállítják a tanulmánykádereket a *hegyigépfegyver-osztályok* számára, melyeknek célja a tiszteket és a legénységet a gépfegyver használatára előkészíteni. Minden káder két *Maxim* vagy *Schwarzlose*-féle gépfegyvert kap, melyek kaliberje 8 milliméter és percnként 600-at lönek. A gépfegyvereket kizárólag az osztrák steyeri fegyvergyár készíti. Ezzel az újítással természetesen ismét óriási anyagi terhek hárulnak majd az adófizetőkre és -elentékenyen gyarapszik az emberszükséglet is. Ilyenformán teremtenek újabb kényszerhelyzetet a pénzügyi terhek, a létszám emelésére és az osztrák ipar gyarapítására. A *Militärzeitung* megjegyzi azt is, hogy az illető teljes osztályokat „természetszerűen“ csak a létszám-emelés után fogják megalakítani.

— **Az aradi adófelszólalmási-bizottság** csütörtökön, e hó 24-én kezdi meg az *aradi* adóhivatal kerületéhez tartozó aradmegyei adózók felekezéseinek tárgyalását.

— **Uj képviselő.** *Székesfehérvár*-ról táviratozzák: *Sára Gyula* dr. ügyvédet, a székesfehérvári függetlenségi párt elnökét ma egyhangulag *Székesfehérvár* város országgyűlési képviselőjévé választották. *Nagy Ignác* választási elnök átnyújtotta *Sára* dr.-nak a mandátumot, ki lelkes beszédben köszönte meg a választók bizalmát. A függetlenségi párt táviratilag üdvözölte *Kossuth* Ferencet, bejelentvén az egyhangú választást. Este az új képviselő tiszteletére banket volt.

— **Az alföldi függetlenségi párt.** Szegedről nemrég mozgalom indult meg, amelynek célja, hogy a függetlenségi párt az Alföldön külön szervezkedjék *Alföldi függetlenségi párttá*, amelynek székhelye Szeged lenne. Kétségtelen, hogy *Kossuth* Ferencnek a függetlenségi párt szervezkedéséről szóló körlevele indította meg a mozgalmat, amely már is élénken foglalkoztatja a délvidéki megyék függetlenségi pártjait. Ez a körülmény arra bírta *Nagy Károlyt*, a makói függetlenségi és 48-as párt elnökét, hogy kérdést intézzen *Justh Gyula* képviselőházi elnökhöz, mi a véleménye az új alakulásról? *Justh Gyula* válaszában kijelenti, hogy az „Alföldi függetlenségi párt“ megalakulását nem helyesti és ellenzi, hogy Csanádmegye függetlenségi pártja abba lépjen. Csanádmegyében a függetlenségi párt teljesen szervezve van és közvetlen összeköttetésben kíván maradni a központtal, tehát nem helyeselheti a közbeső fórum alakulását és nem engedheti meg, hogy a csanádmegyei függetlenségi párt ügyeibe más törvényhatóságok függetlenségi polgárai beavatkozzanak.

— **Vasúti szerencsétlenség Debrecenben.** *Debrecen*-ből táviratozzák: Az itteni pályaudvaron ma a szerencsi személyvonat összeütközött a budapest körösmezei tehervonattal. Az összeütközés hibás váltoállítás folytán keletkezett és olyan erővel történt, hogy a személyvonatnak három, a tehervonatnak hét kocsija összezúzódott. A tehervonat vezetője és fékezője

súlyosan megsebesültek. A vonatok öt óra késséssel indultak tovább.

— **Az Aradi Demokrata-Kör** választmánya szerdán este 9 órakor a kör helyiségében értekezletet tart, amelyen az ügy fontosságára való tekintettel, a választmányi tagok minél nagyobb számban szíveskedjenek megjelenni. Az elnökség.

— **Gyíkös hideg.** Az ember sok mindenben csalódik, de leginkább az időjárásban. Hasonló ez azokhoz az intrikus bácsikhoz, akik leginkább *Shakespeare* drámáiban élnek és akik nyájasságukkal, alázatosságukkal férköznek a dráma hőséneke szívébe. Ilyen intrikus bácsi az időjárás, amely különösen vasárnap óta mutatja ki a maga teljes meztelenségében, hogy mennyire kétszínű. Szombaton még nyájas vala, kellemes, itt-ott csipős ugyan, de nem nagyon. Azzal hitegette az embereket, hogy jó barátjuk marad, nem tesz kárt bennük: lábukban, fülükben és orrukban. Hazugság volt a nyájaskodás. Vasárnap a kora reggeli órákban kimutatta méregfogát. Intrikus voltát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy akkor változtatta meg képét, amikor a boldogan hívó emberiség az igazak álmát aludta. Szóval meglepetésszerűleg akart hatni, hogy annál biztosabban tönkre tehesse a lábukat, az orrokat, a kezeket és egyéb testrészeket. Minusz 18 fokig aljasodott le. Nemcsak itt. *Lemberg*-ből például azt táviratozzák, hogy ott és *Krakóbán* 27 fok Celsius volt az idő, a mentők is akcióba léptek és több ember keze, orra, lába lefagyott. Magyarországon már valamivel szolidabbnak mutatkozott, de itt se nagyon, mert hol 18-at, hol 21-et mutatott. És azután higgyen az ember az időjárásnak.

Lemberg, jan. 22. Ma egész napon át hideg szél mellett erős fagy uralkodott. A hőmérő állandóan — 25 fok Celsiusot mutatott. Számos embernek füle, keze, lába lefagyott. A mentők 115 esetben segédkeztek. A hidegnek főleg az iskolás gyermekek estek áldozatul.

Berlin, jan. 22. Tegnap erős fagy állott be, mely az éj folyamán — 14 fok Reaumeurra növekedett.

— **Ő felsége, a kortes.** A *Daily Mail* közli, hogy *Vilmos* császár a múlt héten a berlini honvédkerületi tartalékos tisztek szemléje alkalmából rendezett lakomán beszédet mondott, amelyben felszólította a tiszteket, hogy polgári foglalkozásuk és ismerőseik körében *hassanak oda*, hogy az új választásokból kikerülő parlamenti többség a kormány majoritása legyen, mert nagy feladatok és komoly kötelességek várnak az új képviselőkre: egész sora a hadsereget és hadtengerészetet érdeklő javaslatoknak fogja foglalkoztatni a birodalmi gyűlést.

— **Dinamitrobbanás Brádon.** *Brád*-ról sürgönyzik: Most építik ki a *Brád* és *Gurabárza* közötti vasutat s az intézőség megbizta *Kaczabány* József előmunkást, hogy vigyen dinamitot az építkezéseknél szükséges robbantásokhoz. A dinamit utközben megfagyott, mire az előmunkás betért *Botos* József brádi cipészmeisterhez és megkérte, hogy engedje meg neki a dinamitnak a sütőkemencében való felmelegítését. A cipész tiltakozott, de *Kaczabány* dacára annak belopta a kemencébe a dinamitot és várta, hogy felmelegedjen. Ez hamarosan meg is történt, de nem várt hatással. A dinamit ugyanis felrobbant és felszakította a mennyezetet, a kályhát pedig kisodorta az utcára. *Kaczabány* a robbanásban életét vesztette. A dinamit fejét és jobb kezét leszakította törzséről. A robbanás olyan erővel történt, hogy a ház igazdának a szomszéd szobában időző felesége súlyos sérüléseket szenvedett.

— **Nő mérnökök.** *Prága*-ból jelentik: A csehországi mérnökök gyűlést tartottak, amelyen azzal a kérdéssel foglalkoztak, hogy a nőknek meg kell-e engedni a műegyetem látogatását?

A gyűlés egy határozatot fogadott el, mely szerint a cseh mérnökök elismerik a nőknek azt a jogát, hogy bármely pályán megkereshessék a kenyerüket s ezért *elvben* nem is foglalnak állást a női mérnökök ellen. Azt a kérdést, hogy vajjon a nők alkalmasak-e erre a pályára, csak a tapasztalás döntheti el.

— **Uj tanfelügyelő Békésmegyében.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter *Mikler* Sándor székesfővárosi kir. segédtanfelügyelőt a VIII. fizetési osztály harmadik fokozatába Békésmegye kir. tanfelügyelőjévé nevezte ki.

— **Elkobzott szerb libák.** *Zimony*-ból táviratozzák: A pályaudvaron ma elkoboztak egy 2800 libából álló szállítmányt, mert kiderült, hogy bár Bulgáriában adták fel, Szerbiából való szállítmány.

— **A báró tolvaja.** *Déva*-ról táviratozzák: *Nopcsa* Ferenc báró észrevette, hogy 6000 korona értékű ékszere eltűnt. Kiderült, hogy a tolvaj a báró *Dohát* András nevű inasa volt, aki az ellopott tárgyakat a parkban rejtette el. Az ékszereket a parkban megtalálták.

— **Betörés egy butorgyárban.** Mint a békéscsabai csendőrség táviratában elenti, tegnap éjjel betörték *Reisz* Miksa békéscsabai butorgyárosnál és onnan 30 darab szőnyeget és csipkefüggönnyt loptak el. A gyanu a gyárban alkalmazott *Pollák* Izidor 26 éves asztalosra irányul, aki a gyárban volt alkalmazva és onnan kilépett.

— **Szabó-féle pármái ibo yaszappan** a szapanok ideája. Rendkívül kellemes ibolyaillata s bőrpuhító, üde hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti *Szabó* Béla pipereszappan-gyáros *Miskolcon*. Darabja 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Aradon kapható *Vojtek* és *Weisz* drognériájában, *Földes* K., *Ring* L., *Rozsnyay* M. gyógyszerészeknél, *Brunner* Béla, *Guttman* és *Berger*, *Glück* Dezső kereskedőknél. Az országos hírű *Szabó-féle* gyermekszappant az anyák figyelmébe ajánljuk. 2928

— **Praeservatív ideális legjobb minőségben** *Vojtek* és *Weisz*nál. 112

Bűnügyi regény.

Százezer koronás család a Máv.-nál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 22

Valóságos bűnügyi regény foglalkoztatja már hetek óta a fővárosi államrendőrséget és a *Magyar Államvasutak* at. Előzményeiről és újabb fordulatairól következőket sürgönyzi tudósítónk:

Hetek előtt történt, hogy a Máv. üzletvezetősége feljelentése alapján a rendőrség letartóztatta *Ormai* Mórt, aki a józsefvárosi pályaudvaron *Ormai* József néven mint állomásfelügyelő állt alkalmazásban. Az *Ormai* József nevet, mint később kiderült, azért használta, mert a saját neve alatt a katonaság mint szökevényt köröztette.

A letartóztatásra az adott okot, hogy 1906 szeptember 9-én *Bécsben* báró *Vranjicza* Eugénia gróf *Dunai* János címére *Budapestre* egy „műképet“ adott fel 8770 korona utánvét-tel. A szállítólevelen *Budapest*en *Ormai* eltűntette az utánvétösszeget, vagy az is lehet, hogy más szállítólevéllel cserélte ki. Aztán értesítette a feladóállomást az utánvét beérkezéséről és a feladóállomás így ki is fizette az összeget.

Ormai mindent tagadott és büntársakról tudni sem akart. A rendőrség ennek dacára letartóztatta és átadta az ügyészségnek. Itt azonban tíz ezer korona kaució mellett szabadlábra helyezték, amire *Ormai* összes büntársával megszökött.

Szökése után derült ki, hogy az *Ormai* (*Orenstein*) család igen érzékenyen károsította meg a Magyar Államvasutat, a kár minden valószínűség szerint százezer koronánál nagyobb összegre rug. Eddig a következő családokat állapította meg a vizsgálat:

1906. október huszonharmadikán *Seress* Imre névre *Kaposvárról* 1470 koronás utánvé-

teles levél érkezett, melyet a *Leszámitoló és Pénzváltó Bank* a józsef-városi teherpályaudvar terhére kifizetett.

Ugyancsak 1906. október huszonharmadikán Székesfehérvárról *Semsey Dezső* báró címére ugyancsak utánvételes levelet adtak fel 8570 korona utánvétellel.

Néhány nappal később ugyancsak Székesfehérvárról *Nógrády Semsey Jenő* adott fel 9470 korona utánvétellel egy állítólagos Rubens-képet lovag *Beiruth* Edmondó Julio nevére, aki a Pannónia-szállodában lakott Budapesten.

Aztán fordítottak egyet a dolgon és az értéktelen vásznat lovag *Beiruth* adta fel Székesfehérvárra *Semsey Jenő* címére. Ez alkalommal beérték 8570 korona utánvétellel.

Végre aztán 1906. november 9-ikén rájöttek a szélhámosságokra és letartóztatták Ormai Mór. Ezzel azonban a nagyszabású bűnügy még nem ért véget. Az egész társaság Ormai szabadlábra helyezése után megszökött. Ormai Mór külön ment, a két Ormai és Ormai József pedig együtt szöktek.

Ankonában letartóztatták őket, de nem a Budapestről érkezett távirat alapján, hanem azért, mert Ankonában ekkor zavargások voltak és az egyik Ormainál revolvert találtak. Ezért 30 napi elzárásra ítélték, a többieket pedig szabadon bocsátották. A másik Ormai (nem lehet tudni, hogy melyik) álnevet használt, a vele levő asszonyra pedig azt mondotta, hogy „könnyűvérű hölgy”.

Az egyik Ormai, József, vagy Mór még mindig fogságban van Ankonában, most folyik ellene a kiadatási eljárás; a többieket keresik és a büntetőtörvényszék vizsgálóbírája most elfogató parancsot adott ki a két asszony: *Ormai Jozefin* illetve *Orenstein Györgyike* és *Ormai Mór Józsefné*, született *Liebermann* Julia ellen. Az egyik nő az egyik Ormaival Ankonából tovább szökött, a másik pedig a rendőrség értesülése szerint most Fiumében tartózkodik. Mindkét asszony bűnrészes az elkövetett csalásokban. Ők adták fel Ormai Mór segítségével az értéktelen küldeményeket és ők vették fel a pénzeket. Csaknem egy egész éven át folytatták a csalásokat és végül is, egynek kivételével, sikerült megszökniük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Uj-Árad, január 22

Végre határozott telet kaptunk. A hideg tartós, a fagy erős.

A vetéseket nem elég vastag hóréteg fedi, félős, hogy így megcsipi a fagy, no de ha a téli takaró nem, megvédi ettől a Gondviselés őket!

A gabonaüzlet irányzata javulni kezd, azonban nem mutatkozik tartósnak.

A mai piacon kis-hozatal volt. Elkelt 400 mm. buza 6.50—60; 8.0 mm. tengeri 4.20—30. Az árak koronákban 50 klgként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 22.

Kínálat és vételkedv mérsékelt. Elkelt 15,000 méter-mázsza 2½ fillérrel magasabb árakon. Amerika ¾ magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	7.48—7.49	7.44—7.45
Buza októberre	7.80—7.81	7.76—7.77
Rozs áprilisra	6.78—6.79	6.75—6.76
Zab áprilisra	7.39—7.40	7.37—7.38
Uj tengeri	5.13—5.14	5.13—5.14

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	887.—
Magyar hitelrészvény	836.25
Rima-Muranyi vasmű részvény	571.50
Déli vasút	176.25
Városi villamos vasút részvény	329.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Január 23. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz, páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 127—128 fillérig; fiatal közep páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 127—128 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 128—129 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: Január 19. napján volt készlet 13,293 darab, január 20. napján főlhajtott 394 darab, január 21. napján elszállított 28 darab, január 21. napjára maradt készletben 13,409 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Változatlan.

NAPIREND.

Január 23 Szerda. Róm. kath. naptár: Boldogasszony eljegyzése. — Protestáns naptár: Izaiás. — Görög keleti naptár (Január 10.): N.-Gergely. — A nap két 7 óra 40 perckor, nyúszik 4 óra 44 perckor.

A Fehér-Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelő-intézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Odón délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, száraz.

Január 23. Az országos vöröskereszt-egyesület aradi fiókjának közgyűlése délután 4 órakor (Városház)

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Fehér-Kereszt m. sz. bűnpöre. *Buda-Pest*-ről jelentik: A tegnap megkezdett főtárgyalás, melyen a csufos véget ért *Fehér-Kereszt szövetség* vezetői a vádlottak, lassan halad előre. Ma délig a vádlottakat se hallgatták ki mind, csupán *Arany Győzöt*, *Győrffy Antalt*,

Springmann Antalt és *Mocsavitz Jánost*. De a vádlottakon kívül még körülbelül 50 tanu is kihallgatásra vár. Ennélfogva itélethezásra minden valószínűség szerint csak a hét végén, körülbelül pénteken kerül sor.

IDEGENEK ARADON.

— Január 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Báró Inkey nagybirtokos. — Ráth József földbirtokos Dombiratos. — Hnevkovsky August igazgató Brünn. — Dr. Pártos Ernő ügyvéd Szeged. — Dr. Gaál Pál ügyvéd Budapest. — Dr. Urbach Lajos ügyvéd Budapest. — Marosy Alfréd mérnök Budapest. — Molnár Sándor birtokos Temesvár. — Kádasy Tamás és családja Marosillye. — Nemes Sándor és neje Abrudbánya. — Kovács Imre hivatalnok Békésgyula. — Diósy Károly birtokos és leánya Zsombolya. — Herczeg Mihály hivatalnok Zalaegerszeg. — Vajda Ernő birtokos és családja Csongrád. — Müller Nándor utazó Budapest. — Mandel Zsigmond utazó Budapest. — Friedmann Sándor utazó Budapest. Ackerman Vilmos utazó Budapest. — Lorenc Adolf utazó Budapest. — Lang Bertalan utazó Budapest. — Engelsman Mór utazó Budapest. — Orbán Aba utazó Budapest. — Krausz Ármin utazó Budapest. — Kardos János utazó Budapest. — Markovics Simon utazó Budapest. — Kaufman J. utazó Budapest. — Mandel Zsigmond utazó Brassó. — Pollák Ignác utazó Bécs.

Központi szálloda. Bigunius János uradalmi intéző Füzesabony. — Pinger Lajos gyáros Komárom. — Michel Alajos gyáros Budapest. — Zsedényi Aladár hírlapíró Budapest. — Rosenberg Sándor könyvkereskedő Budapest. — Dr. Eisler Ignác ügyvéd Törökkanizsa. — Dr. Rónay Józsefné Balásfalva. — Molnár Ede kereskedő Budapest. — Murányi Iván gyáros Budapest. — Mertics István szőlőbirtokos Magyarad. — Förstel Ottó mérnök Berlin. — Keppich Ede borkereskedő Karánsebes. — Bader J. igazgató Budapest. — Urbán Adolf miniszteri tanácsos Budapest. — Szirmay Richard ügyvéd Budapest. — Gerő Adolf kereskedő Budapest. — Balnowotsky M. kereskedő Bécs. — Herska Samu kereskedő Budapest.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet

Szerdán, 1907. évi január hó 23-án:

A tökéletes feleség.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Pintero W. Arthur. Fordították: Sebestyén Károly és Sztáray Margit.

SZEMÉLYEK:

Jesson Filmer Keszler Ede.	Lady Ridgeley Benkóné P.
Jesson Hilary Szendrei M.	Geraladne Zalai Margit.
Maurward Beregi S.	Nina Novák Irén.
Sir Ridgeley Várnai Jenő.	Derrek Benkő Gizzi.
Sir Ridgeley Delli Lajos.	Dilnot Szathmári A.

Közdete este 7 és fél órakor.

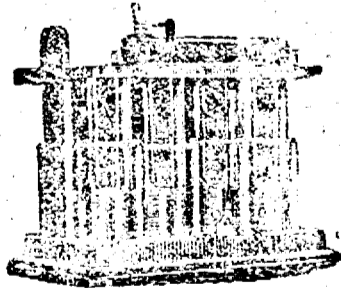
Nagy raktár párisi különlegességekben!

UJ!

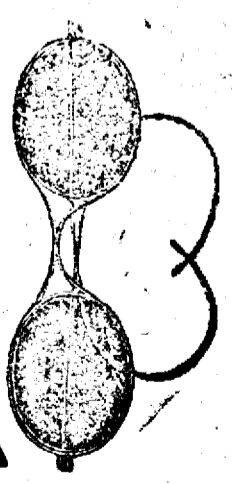
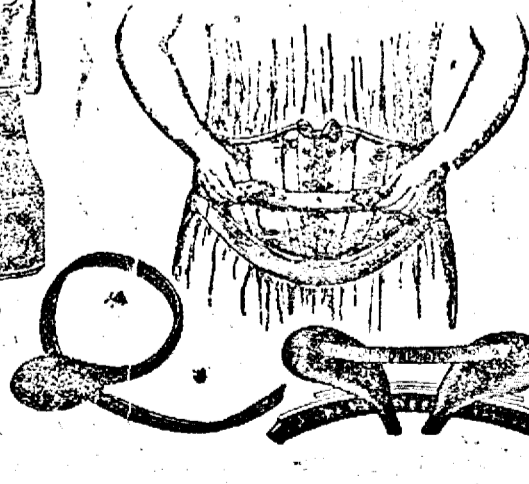
UJ!

UJ!

UJ!

sy-tér

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy **Aradon, Andrásy-tér 22. szám alatt** a mai kor igényeinek megfelelő **Orvosi műszerek, saját műhelyemben készített kötszerek, valamint: sérv, haskötők, szuspensoriumok, valamint látászerteti eszközök, valamint: színházi és tábori látesővek, mindennemű szemüvegek**

nagy raktárát megnyitottam.

1871

Szíves pártfogását kérve, maradtam alázatos szolgálja **Deutsch Mihály.**

Nagy raktár párisi különlegességekben!

Városi és megyei telefon 509.

PÉNZ

a legolcsóbban és leggyorsabban
földre és városi házakra **amortisa-
tióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a legrégebb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagyszebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)
a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség
megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők
alkalmazást kaphatnak. 8105

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési
módozatok mellett eladok.

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

3861

Fagydagánatok elmulasztására

Fagyviszketegség biztos megszüntetésére
kiváló hatású szer a Hajós-féle

Fagybalzsam.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!

Így kiáltanak ezren ma a ren, akik a Hajós-féle

ANAGALLINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fill.

„NEVER” amerikai gumi, a legjobb, 6 db. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszerára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-utca 12. sz. a nagykereskedelmi szobák.

„Indiai pörkölt kávé keverék”

a legjobb, legzamatosabb, legkiadóbb és mégis a legolcsóbb az összes eddig
hirdetett kávénál, egyedül kapható Aradon

ROTHSTEIN MÓR

fűszer- és csemegekereskedésében

a „Fekete macskához”, Szabadság-tér 3.

Telefon 850.

Az igen tisztelt kávéfogyasztó közönséggel, eddigi nagyra becsült vevőimmel tudatom, hogy ezen csakis **NYUGAT-INDIAI** nemes kávéfajokból összeállított keverék általam személyesen hetenként háromszor, az a célra felállított gőzpörköldén bevált módszer szerint lesz előállítva, miért is azon kérelemmel fordulok igen tisztelt aradi és környékbeli kávéfogyasztó közönséghez, méltóztassanak egy próbarendeléssel megszerencsésítenni, állításomról meggyőződést szerezni. — Az **INDIAI** pörkölt kávé keverék következő eredeti csomagolásban kapható: $\frac{1}{8}$ kiló 50 fillér, $\frac{1}{4}$ kiló 1 korona, $\frac{1}{2}$ kiló 2 korona.

Magyar és francia pezsgőborok, valamint legfinomabb bel- és külföldi likőrök, ugy-
szintén legjobb mindennemű fűszerárak nagyraktára

3179

A dajkával szoptatás ezer meg ezer gyermeket foszt meg az anyai táplálástól és ápolástól. A csecsemőknek Kufeké-féle gyermekliszttel és tejjel táplálása egészen fölöslegessé teszi a dajkát, mert a gyermekliszt az anyatej alkotó részeit helyes arányban foglalja magában, a gyermek emésztő-készülékét nem terheli meg emészthetetlen anyagokkal, a tehéntejet könnyebb emészthetővé teszi, s így a gyermek teste fejlődésére igen kedvezően hat, sokkal kevesebbe kerül, mint a dajkával való szoptatás. 3737 B. Nr. 68.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Lombfűrész minták

eredeti új olasz minták darabja 30 fillér **Ingyez I. és Fia** könyvkereskedésében Aradon, Weitzer János u. cza. 235

3 szobás lakás

fürdőszobával, a belváros közelében, magános ember részére kerestetik. Ajánlatokat „3 szobás” címen a kiadóhivatal továbbít.

Gépirónő állást keres.

Cím a kiadóban.

Három szobás u'cai lakás

február hó 1-től olcsón kiadó. Halász-utca 27. szám alatt. 109

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

UJDONSÁG!

a könyvpiacra.

BUDAPESTI

SÉTÁK.

Három flu naplója.

irta: Tóth Rezső.

Mühlbeck Károly rajzaival

Kapható az Athenaeum könyvkiadóhivatalában Budapesten, vagy bármely könyvkereskedésben.

Sarok-üzlethelyiség

melyben eddig szatéc-ü let volt, alkalmas lakás-al, kiadó. Bővebbet Aranykő-utca 20. sz.

Aki

5000 kor. évi jövedelmet szakismeretség és költség nélkül magának biztosítani akar az küldje be a címét:

Sz. 147. 72

Schweickert és Tsa

uraknak

Mannheim Baden.

Aki fázik,

fűtsön

porosz téglaszénnel

egyedül kapható

Berta Testvérek

vaskeres. edésében

Arad, Andrássy-tér 3. Telefon 386.

Ugvanott egyedül raktár a VENUS-üzst kályhafenynek. 2812

Nagy raktár korsolyákban.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérzetű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

bármily mennyiségben szállít:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc utca 8. sz. a. 2761

Telefon 229.

Telefon 229.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a donanyzó egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Képesített és hatósággal engedélyezett villanyvilágítási-, telefon és csengő felszerelő.

KALMÁR JÓZSEF ARAD, Salacz-utca 2-ik szám

Központi kávéházzal szemben.

Elvégzek:

klebb és nagyobb villanyvilágítási munkákat, vezetékek hosszabbodása, csatlakozás és üzlethelyiségek teljes új berendezését, csatlakozás fel- és levezetését és ezeknek átalakítását.

Szállítok és felszerelök:

Dynamó-gépeket, erőátviteli motorokat, kávéházi ventilátorokat, villany főző- és vasalókészülékeket.

Elvállalok:

2990

Házi villamos-csengőket, ezeknek javítását vagy új berendezését, — Javító-műhelyemben készítek minden szakba vágó javításokat.

242. Városi és megyei telefon szám 242.